

19. Huoltotoimi¹⁾

Yleiskatsaus huoltotoimintaan

Vuoden 1962 aikana kehittyi sosiaaliturva monessa suhteessa varsin merkittävästi. Lapsiperheiden asumistukijärjestelmä tuli voimaan vuoden alussa ja työntekijäin eläkelait 1.7. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huolto saatiin uuden lain puitteissa uudistetuksi nykyaikaiselle tasolle. Taloudellisessa suhteessa kertomusvuosi jatkui hyvien suhdanteiden vallitessa. Työttömyys avuntarpeen syynä oli vähäisempää kuin kertaakaan aikaisemmin viimeksi kuluneen 10-vuotiskauden aikana. Huoltoaputapausten lukumäärä aleni edelleenkin ollen kertomusvuonna 17 978. Huoltoavun kotiavustustapauksia oli eniten joulukuussa ja vähiten elokuussa.

Helsingin huoltotoimen pahimpia pulmakysymyksiä kertomusvuoden aikana olivat vanhusten laitoshuoltoapaikkojen niukkuus sekä korkeat asumiskustannukset ja asuntopula.

Huoltoavun vaikutuspiiri, johon luetaan avustuksia saaneet yksinäiset henkilöt sekä vastaavasti perheen päämiehet aviopuolisoineen ja alle 16 vuoden ikäisine lapsineen, käsitti kertomusvuonna kaikkiaan 28 377 henkilöä eli 6.0 % henkikirjoitusta väestöstä (edellisenä vuonna 6.4 %). Edelliseen vuoteen verraten huoltoavun vaikutuspiiriin kuuluvien henkilöiden lukumäärä väheni 1 053:lla eli 3.6 % (ed.v. väheni 3 538 henkilöllä eli 10.7 %).

Huoltolautakunnan työtuvisissa huoltosuhteessa olevien työntekijäin ja heidän työpäiviensä määrä oli keskimäärin hieman alhaisempi kuin edellisenä vuonna. Irto-laishuollossa olleiden lukumäärä aleni jonkin verran edellisestä vuodesta, samoin päihdyttävien aineiden varsinaisten väärinkäyttäjien lukumäärä. Nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjinä huollettujen henkilöiden lukumäärä sitä vastoin kohosi. Valtion kustantamista sosiaalisista toimenpiteistä ja avustuksista voidaan mainita, että invalidirahaa, sotaorpojen työhuoltoa ja invalidihuoltoa saaneiden lukumäärät nousivat, kun sitä vastoin sotilasavustusta, ammattiopintoavustusta ja toipilarahaa

¹⁾ Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja huoltotoimen kertomuksen eripainoksessa.

saaneiden luvut alenivat. Kodinhoitoapua saaneiden perheiden luku oli jonkin verran suurempi kuin edellisenä vuonna.

Laitoshuoltosektorilla oli kertomusvuosi varsin vilkas vanhojen laitusrakennusten peruskorjausten ja uusien laitosten suunnittelun ja rakentamisen vuoksi.

Koskelan sairaskodissa saatiin vanhusten päivähoitotoiminta hyvään vauhtiin. Sairaskodissa lisääntyi ns. itsemaksavien potilaiden määrä varsin voimakkaasti.

Huoltotoimen bruttomenot¹⁾ nousivat edellisestä vuodesta n. 291.2 mmk ollen kertomusvuonna 3 134.3 mmk. Nettomenot olivat n. 2 146.7 mmk eli n. 321.4 mmk suuremmat kuin edellisenä vuonna.

A. Huoltolautakunta ja sen toiminta

I. Kokoonpano ja kokoukset

Lautakunnan kokoonpano. Huoltolautakuntaan kuului kertomusvuonna 11 jäsentä ja 11 lisäjäsentä, varajäseniä ja varalisäjäseniä oli vastaava määrä.

Lautakunnan puheenjohtajana toimi lähetystöneuvos Reino Kuusi ja varapuheenjohtajana rovasti Axel Palmgren. Jäsenet olivat: yllilääk. Johannes Heikkinen, kirjanpit. Lahja Koski, sähköasent. Harry Lindgren, katulähetystyönjoht. Arvid v. Martens, toimits. Veikko Porkkala, teol.tri Veikko Päivänsalo, kirjanpit. Aune Salminen, toiminnanjoht. Kalevi Vatanen sekä opetusneuvos Hilja Vilkema. Varajäsenet olivat: toimitt. Carl-Johan Berg, rva Tuulikki Helismaa, rva Ester Kivi, pankkivirk. Berndt-Johan v. Konow, siht. Väinö Laitinen, työnjoht. Aarne Lipasti, kansak.op. Hilkka Lukkari, leht. Kielo Ovaskainen, vaat.työntek. Mirjam Parviainen, rva Aino Talvio ja siht. Jaakko Tuominen. Lisäjäseninä olivat lakit.lis. Georg C. Ehrnrooth, ylivahtimest. Eino Hintikainen, fil.maist. Vivan Juthas, rva Jenny Linko, autonkulj. Oiva Lundén, pankkivirk. Anita Martikainen, rva Tyyne Nevalainen, rva Veera Pessi, os.siht. Eeva Sallavo, omp. Elsa Salonen ja toiminnanjoht. Irma Turunen. Varalisäjäsenet olivat: rva Kerttu Helander, siivooja Vieno Hänninen, kamr. Lauri Karvonen, hallinto-op.kand. Tapio Koivula, pankkivirk. Berndt-Johan v. Konow, rva Gunnel Meinander, kirvesmies Emil Nieminen, kappaomp. Viliina Pyykkö, os. pääll. Jorma Sallamo, kanslisti Siiri Taipale ja omp. Elsa Vainikainen.

Jaostot ja huoltolaitosten johtokunnat. Sosiaaliohjesäännön mukaisesti huoltolautakunta asetti kertomusvuodeksi seuraavat 14 jaostoa: hallintojaoston, omaisuus- ja holhousjaoston, 10 huoltojaostoa, päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien ja irtolaishuolto (PAVI)-jaoston sekä työhuoltojaoston.

Hallintojaostoon kuuluivat puheenjohtajana lautakunnan puheenjohtaja Kuusi sekä jäseninä varapuheenjohtaja Palmgren, jäsenet v. Martens, Päivänsalo ja Vatanen, huoltotoimen toim.joht. Osmo Toivola sekä huoltoviraston apulaisjohtajat Eero Haapasalo, Irja Alho, Harry Walli ja Ensio Lundell.

Omaisuus- ja holhousjaostoon kuuluivat puheenjohtajana huoltotoimen toimitusjohtaja sekä jäseninä jäsen Porkkala ja lisäjäsen Ehrnrooth.

Huoltojaostoissa 1—9 ja laitoshuoltojaostossa toimi puheenjohtajana lautakunnan määräämä huoltoviraston apulaisjohtaja sekä jäseninä yksi lautakunnan jäsen

¹⁾ Lukuun ottamatta kansaneläkelaitokselle suoritettuja tukiosakustannuksia 769 524 856 mk.

ja yksi lisäjäsen, nimittäin 1. jaostossa Porkkala ja Sallavo, 2. jaostossa Salminen ja Lundén, 3. jaostossa Lindgren ja Juthas, 4. jaostossa Salminen ja Nevalainen, 5. jaostossa Heikkinen ja Linko, 6. jaostossa Koski ja Martikainen, 7. jaostossa Palmgren ja Hintikainen, 8. jaostossa Heikkinen ja Linko, 9. jaostossa Vilkema ja Lundén sekä laitoshuoltojaostossa Kuusi ja Salonen.

PAVI-jaostoon kuuluivat puheenjohtajana ensimmäinen apulaisjohtaja Haapasalo ja jäseninä v. Martens ja Hintikainen.

Työhuoltojaoston puheenjohtajana oli ensimmäinen apulaisjohtaja Haapasalo sekä jäseninä Vilkema ja Pessi.

Huoltolautakunta asetti 26.3.1962 (83 §) keskuudestaan kolmijäsenisen jaoston selvittämään ja laatimaan suunnitelmaa tilapäisten majoituspaikkojen tarpeesta. Jaostoon kuuluivat puheenjohtajana Heikkinen ja jäseninä v. Martens ja Vilkema.

Huoltolautakunnan alaisten laitosten johtokuntiin kuuluivat nelivuotiskautena 1961—1964: huoltolaitosten johtokuntaan Päivänsalo, Koski ja Turunen, joista Päivänsalo puheenjohtajana, Tervalammen työlaitoksen johtokuntaan Vatanen, Palmgren ja Salminen, joista Vatanen puheenjohtajana, Tervalammen työlaitoksen huoltoasiain johtokuntaan työlaitoksen johtaja Veikko Laajarinne, huoltolan esimies Nikolai Hautaviita ja kansakoulunopettaja Aatos Tanskanen, joista Laajarinne puheenjohtajana, sekä työtupien johtokuntaan v. Martens, Lindgren ja Sallavo, joista v. Martens puheenjohtajana.

Kaupunginhallituksen edustajina oli huoltolautakunnassa, hallintojaostossa ja huoltolaitosten johtokunnassa sairaala- ja sosiaalitointa johtava apul.kaup.joht. Eino Uski, omaisuus- ja holhousjaostossa ja työtupien johtokunnassa varat. Aatto Väyrynen, Tervalammen työlaitoksen johtokunnassa hallitusneuvos Arvo Salminen sekä PAVI-jaostossa toimits. Martti Jokinen.

Tilisäännön edellyttäminä kassan sekä arvopaperien ja vakuuksien tarkastajina toimivat huoltolautakunnan valitsemat jäsenet Palmgren ja Salminen.

Kokoukset. Huoltolautakunta kokonaisuudessaan piti vuoden kuluessa 14 kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 269 asiaa. Hallintojaosto kokoontui 15 kokoukseen, joissa käsiteltiin kaikkiaan 143 asiaa tai asiaryhmää. Muilla jaostoilla oli kokouksia seuraavasti:

Jaosto	Kokouksia	Pöytäkirjojen pykälien luku	Jaosto	Kokouksia	Pöytäkirjojen pykälien luku
1	26	334	9	26	373
2	23	239	Laitoshuoltojaosto.	36	478
3	26	324	Omaisuus- ja hol-		
4	51	706	housjaosto	12	399
5	29	381	Työhuoltojaosto ...	29	234
6	35	241	PAVI-huoltojaosto	48	1 739
7	26	330			
8	25	348			

Huoltolaitosten johtokunta kokoontui 25 kertaa käsitellen 622 asiaa.

Tervalammen työlaitoksen johtokunnalla oli 12 kokousta ja niissä pidettyjen pöytäkirjojen pykälää yhteensä 118. Tervalammen työlaitoksen huoltoasiain johtokunta kokoontui 38 kertaa ja oli sen käsittelemien pykälien lukumäärä 267.

Työtupien johtokunta kokoontui 13 kertaa käsitellen 102 asiaa.

II. Tärkeimmät päätökset

Yksityisten vanhainkotien tukeminen. Talousarvioon huoltolautakunnan käytettäväksi merkitystä ao. määrärahasta huoltolautakunta jakoi avustuksina kaikkiaan 30 vanhainkodin ja 5 asuntolatyypin vanhuskodin ylläpitomenoihin helsinkiläisten vanhus hoitopäivien osalta 24 855 930 mk. Näissä vanhainkodeissa ja vanhuskodeissa oli yhteensä 1 149 hoitopaikkaa ja niissä hoidettujen helsinkiläisten vanhus hoitopäivien luku v. 1961 oli kaikkiaan 347 755 (16.4. 95 §).

Äiti- ja lapsikotien tukeminen. Huoltolautakunnan talousarvioon merkitystä ao. määrärahasta lautakunta jakoi avustuksina 4:lle Helsingissä toimivalle ja helsinkiläisten tarvetta palvelevalle äiti- ja lapsikodille yhteensä 2 985 120 mk (19. 2. 63 §).

Vanhus lomanvietto- ja kesävirkestystoiminnan tukeminen. Talousarvioon huoltolautakunnan käytettäväksi merkitystä ao. määrärahasta jaettiin avustuksina 16:lle vanhus lomanvietto- ja kesävirkestystoimintaa harjoittavalle järjestölle yhteensä 671 800 mk (16.4. 102 §).

Invalidijärjestöjen tukeminen. Talousarvioon merkitystä ao. määrärahasta lautakunta jakoi avustuksina kaikkiaan 10 invalidijärjestölle 14 850 000 mk helsinkiläisten invalidien omatoimisuuden ja elatuskykyisyyden edistämiseen tähtäävään toimintaan käytettäväksi (28.5. 146 §).

Vapaaehtoista alkoholihuoltotyötä harjoittavien järjestöjen tukemiseen varuista määrärahoista huoltolautakunta jakoi avustuksina 4 eri järjestölle yhteensä 1 189 928 mk.

Muista päätöksistä mainittakoon huollonsaajan omaisuudesta hänen vastaiseen hautaukseensa varattava erä (29.1. 22 §); jaoston asettaminen selvittämään ja laatimaan suunnitelmaa tilapäisten majoituspaikkojen tarvetta koskevassa asiassa (26.3. 83 §); toipilasrahan jako-ohjeiden täydentäminen tuberkuloottisten osalta (16.4. 92 §); toipilasrahojen suuruutta koskevien määräysten ja ohjeiden muuttaminen (14.5. 117 §); Koskelan sairaskodin päivähoitotoiminnan kokeilun jatkaminen (14.5. 120 §); ravinto- ja käyttövaranormien tarkistaminen (29.10. 208 §); järjestys-säännön vahvistaminen työtupia varten (18.12. 263 §).

III. Esitykset

Kaupunginhallitukselle tehtiin esityksiä, jotka koskivat mm. seuraavia asioita: huoltolaitoksissa tapahtuvaa vieraanvaraisuuden osoittamista (29.1. 28 §); sosiaali-ohjesäännön ja huoltolautakunnan alaisten laitosten ohjesäännön muuttamista (2.1. 5 §, 29.1. 34 §); toimenpiteitä laitossairaalaluettelon täydentämiseksi Koskelan sairaskodin osalta (29.1. 37 §); kodinhoitotoiminnan tehostamista (29.1. 43 §, 28.5. 144 §); viranhaltijain maksutonta sairaanhoitoa huoltolautakunnan alaisissa huoltolaitoksissa (19.2. 60 §); sairaanhoitajien työtyötä Kustaankartanon vanhain-

kodin yleisillä osastoilla (hall.j. 5.3. 33 §); päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien hoitoa Tervalammen työlaitoksessa (26.3. 79 §); sairaskodeissa ja vanhainkodeissa hoidettavina olevien henkikirjoituskysymystä (16.4. 96 §); tonttien varaamista lähivuosina rakennettavia huoltolaitoksia varten (16.4. 100 §); hoivatyypin vanhainkodin rakentamista Suursuolle (14.5. 128 §); Koskelan sairaskodin 50-vuotisjuhlaa 1.10.1962 (hall.j. 3.9. 104 §); yksityisten vanhain- ja sairaskotien valvontaa (hall.j. 12.11. 131 §); Toukolan hoitokodin (alkoholistien hoitokodin) yleisohjeita (26.11. 241 §).

IV. Lausunnot

Vuoden kuluessa annettiin eri viranomaisille lukuisia lausuntoja, joista osan käsiteli huoltolautakunta, osan lautakunnan hallintojaosto. Kaupunginhallitukselle annetut lausunnot koskivat mm. seuraavia asioita: Koskelan sairaskodin toimistohenkilökuntaa koskevaa khn järjestelytoimiston tutkimusta (29.1. 27 §); Kovaosaisten Ystävät r.y:n kodittomien lämpötupahanketta (hall.j. 8.1. 12 §, 29.1. 38 §); Tervalammen työlaitoksen rakennustoimikuntaa ja sen sihteerin palkkiota (19.2. 55 §); Koskelan sairaskodin väestönsuojan pääpiirustusten hyväksymistä (19.2. 57 §); Roihuvuoren vanhainkodin rakennussuunnitelmaa koskevaa muutosesitystä (hall.j. 5.3. 36 §); lapsiperheiden asumistuesta annetun lain täytäntöönpanoa (26.3. 75 §); Kustaa Vaasantie 13:ssa sijaitsevan rakennuksen määräämistä huoltolautakunnan hallintaan (26.3. 76 §); Tuberkuloosiliiton anomusta ja toipilasarahan tarkistamista (14.5. 117 §, 28.5. 143 §); vanhusten vuokra-avustusta ja asumistukea (16.4. 101 §, 20.8. 174 §, 5.11. 225 §); Roihuvuoren vanhainkodin muutos- ja lisätoita (14.5. 123 §); valtionavustusta päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien hoitoa varten tarkoitetun poliklinikan ylläpitokustannuksiin (14.5. 126 §); Tervalammen työlaitoksen kasvihuoneen laajentamisohjelman hyväksymistä, valtionapua sekä määrärahan varaamista tarkoitukseen (hall.j. 7.6. 70 §); alkoholistien täysihoidokotia koskevien muutos- ja korjaustyöpiirustusten hyväksymistä (hall.j. 15.6. 73 §); lastensuojelulautakunnan alaisten laitosten vapaakirjeoikeutta (hall.j. 15.6. 75 §, 7.8. 90 §); kodinhoitajien lukumäärän lisäämistä (20.8. 164 §); kodinhoitokysymystä koskevaa Eläkeläiset-yhdistyksen esitystä (20.8. 165 §); Koskelan sairaskodin kanttiinitoiminnan järjestämistä (20.8. 170 §); Koskelan sairaskodin rakennusten N, G ja F välisen yhdistystunnelin sekä siihen liittyvän jätekeskuksen pääpiirustusten hyväksymistä (hall.j. 14.9. 108 §); sairaaloiden yhteydessä tapahtuvaa kodinhoitotoimintaa (24.9. 196 §); aloitetta kananmunien ja munaruokien lisäämistä kansakouluissa, sairaaloissa, vanhainkodeissa ja huoltolaitoksissa (1.10. 201 §); Helsingin Vanhainsuojeluyhdistykselle tulevan asuntolan (vanhainkodin) piirustuksia ja kustannusarviota (29.10. 219 §); huoltolaitosten hoito- ja poliklinikkamaksujen ulosottamista (29.10. 220 §); Kiinteistöosakeyhtiö Säästö-Hongan yhtiöjärjestyksen hyväksymistä (18.12. 259 §); Riistavuoren vanhainkodin luonnospiirustuksia (26.11. 244 §, 18.12. 269 §); huoltolautakunnan alaisten vanhustenhuoltolaitosten hoitopäivämaksuja (18.12. 260 §); kulutustutkimuksen suorittamista (18.12. 266 §).

Seuraavien vapaiden huoltojärjestöjen toimintansa tukemiseksi anomien avustusten, halpakorkoisten lainojen yms. myöntämistä: Asuntolayhdistys (2.1. 7 §); Helsingin Taloustyöntekijäin Yhdistys (29.1. 39 §); Helsingin Ensi-Koti (19.2. 61 §,

24.9. 195 §, hall.j. 2.4. 43 §); Suomen Sokeain Hierojain Yhdistys (hall.j. 5.3. 29 §); Omakoti-Säätiö (28.5. 148 §); Vankeusyhdistys (20.8. 169 §); rouva Lyyli Rajala ja Toivonkoti (20.8. 172 §, 24.9. 194 §, 1.10. 200 §); Kodittomien Tuki — Hemlösas Stöd (20.8. 173 §); Finlands Svenska Söndagsskolförbund (20.8. 178 §, hall.j. 3.9. 101 §); Pelastusarmeija (24.9. 193 §); Helsingin Vanhainsuojeluyhdistys (24.9. 197 §); Asuntosäästäjät (1.10. 202 §); Polio Invaliidit (26.11. 238 §).

Lisäksi annettiin lausunto 26:n eri järjestön anomuksista apurahojen saamiseksi yleishyödyllisten yhdistysten ja laitosten tukemiseen varatusta määrärahadista (16.4. 106 §).

Lautakunnan eri jaostot antoivat viranomaisille ja yksityisille huoltojärjestöille tuhansia yksityisiä henkilöitä ja huollonsaajia koskevia lausuntoja. Eniten pyysivät näitä lausuntoja Valtion Tapaturmatoimisto ja Kansaneläkelaitos.

V. Vanhainkotikomitea

Kaupunginhallituksen v. 1959 asettama vanhainkotikomitea on jatkanut työtään vanhainkotien ja muiden huoltotoimen alaan kuuluvien huoltolaitosten sijaintikysymysten selvittämiseksi. Samalla on edelleen tutkittu ko. laitosten tyyppikysymystä. Komitean puheenjohtajana on toiminut huoltotoimen toim.joht. Toivola sekä jäseninä ylihoit. Lahja Dammert, dipl.ins. Kalevi Korhonen, sosiaalineuvos Paavo Mustala, johtaja Arvo Paasivuori, teol.tri Veikko Päivänsalo, arkkitehti Sakari Siitonen sekä ylilääkäri Lars Tötterman. Komitean sihteerinä toimi apul.joht. Eero Haapasalo 16.2.1962 saakka, minkä jälkeen sihteerinä on toiminut apul.joht. Ensio Lundell. Komitea on pitänyt vuoden 1962 aikana 16 kokousta.

VI. Mustalaisasiain neuvottelukunta

Kaupunginhallituksen v. 1961 asettama mustalaisasiain neuvottelukunta jatkoi työtään mustalaiskysymyksen kokonaisratkaisuun tähtäävien suunnitelmien kehittämiseksi ja mustalaisten sosiaalisen aseman parantamiseksi. Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimi teol.tri Veikko Päivänsalo ja jäseninä lastenhuoll.tark. Margit Törnudd, PAVI-huoltotoimiston toimistoiesimies Paavo Ahokas, Helsingin työvoimapiirin apul.piiripääll. Kaarlo Koskenkylä, kiinteistöviraston tonttiosaston pääll. Kalevi Korhonen sekä Mustalaislähettyksen toiminnanjoht. Veikko Piirainen. Sihteerinä toimi varatuomari Usko Tiainen.

VII. Työtupakomitea

Kaupunginhallituksen v. 1961 asettama työtupakomitea jatkoi työtään huoltolautakunnan alaisen työtupatoiminnan vastaista järjestämistä varten. Puheenjohtajana toimi lähetystöneuvos Reino Kuusi ja jäseninä toim.joht. Osmo Toivola, valt. Arvid v. Martens, työtupien joht. Lauri Eerikäinen, varat. Aatto Väyrynen, rva Lahja Koski sekä tarkast. Tapani Halonen. Sihteerinä toimi varat. Usko Tiainen.

B. Huoltoviraston ja huoltolaitosten toiminta

I. Henkilökunta, huoneistot, kansliatyö

Henkilökunta. Avoimna olleeseen sosiaalilääkärin virkaan valittiin lääket.lis. Lenni Lehtimäki 1.4. lukien.

Huoltoviraston henkilökunnasta siirtyi eläkkeelle mm. huoltotarkastaja Aune Setälä.

Kaupunkiliiton hopeisen ansiomerkin 25 vuoden palveluksesta sai toimistoapulainen Helmi Björkqvist ja 20 vuoden palveluksesta toimistoapulainen Tilda v. Plato, molemmat eläkkeelle siirtyneinä.

Huoneistot ym. Huoltotoimistot pidettiin yleisöä varten avoimna arkisin klo 10—13 paitsi lauantaisin ja juhla-aattoina klo 10—12. Asiamiesosastolla, kassa- ja tiliosastolla sekä päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien ja irtolaishuoltotoimistossa oli päivävastaanottojen lisäksi määräpäivinä iltavastaanottoja.

Toimistotyö. Huoltoapua, sotilasavustuksia yms. varten asetettujen huoltotoimistojen huoltotarkastajat suorittivat yhteensä 28 116 kotikäyntiä huoltotapausten tutkimiseksi. Toimistojen huoltosisaret suorittivat erityisissä tapauksissa avustusten jaon ja antoivat huoltoa perheissä, joissa oli alaikäisiä lapsia, sairaita, vanhuksia tai muita erityishuoltoa tarvitsevia henkilöitä.

Näitä kotikäyntejä oli yhteensä 31 998.

Rekisteritoimistossa siirryttiin 5.2. uuteen rekisteröintijärjestelmään. Uusien tapausten osalta kirjoitettiin 22 584 rivihakemistoliuskaa. Tämän lisäksi otettiin uuteen avunsaajien keskusrekisteriin vanhassa rekisterissä olleiden nimet vuodesta 1957 lukien. Vuoden aikana käsiteltiin 9 000 sairaala- ja poliklinikkahoitoa koskevaa anomusta, joiden johdosta annettiin maksusitoumus 6 423 tapauksessa. Sairaalahoitomuksista aiheutui kaikkiaan 1 302 huoltotarkastajien sairaalakäyntiä. Toimisto käsitteli 601 kansaneläkelaitoksen eläkehakemusta koskevaa lausuntopyyntöä.

Kodinhoitotoimistoon tehtiin kaikkiaan 5 478 pyyntöä kodinhoitoavun saamiseksi.

Työhuoltotoimisto hoiti sotaorpojen työhuoltoon, ammattiopintojen avustamiseen ja invalidihuoltoon kuuluvat tehtävät ja teki esityksiä tai antoi lausuntoja sosiaaliministeriölle ym. yhteensä 3 438 sekä laati 4 564 maksuosoitusta. Toimiston huoltotarkastajat suorittivat yhteensä 876 kotikäyntiä.

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien ja irtolaishuoltotoimistoon (PAVI-huoltotoimistoon) ilmoitettiin vuoden aikana kaikkiaan 165 uutta irtolaistapausta, 557 uutta päihdyttävien aineiden väärinkäyttötapausta sekä 671 uutta nuorena tilapäisenä päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjänä hoidettua tapausta. Tutkimuksia, kuulusteluja ja puhutteluja suorittivat huoltotarkastajat yhteensä 25 903. Yksityiskohtainen selvitys vuoden aikana irtolaishuollossa olleista 532 henkilöstä päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjänä huolletuista 2 797 henkilöstä sekä nuorina tilapäisinä päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjänä huolletuista 957 henkilöstä on edempänä ao. luvuissa.

Asiamiesosaston omaisuus- ja holhousasiaintoimistossa hoidettiin kaikkiaan 3 609 henkilön omaisuusasioita, joista kertomusvuonna vireillepantujen luku oli 1 438. Toimiston kortiston mukaan oli holhouksessa vuoden alussa 1 837 ja lopussa

19. Huoltotoimi

1 738 henkilöä. Holhouksessa tai muuten huollettavina olevien henkilöiden pankkir kirjoja tai vastaavia tilin tositteita oli toimiston hallussa vuoden päättyessä 1 331, joilla olevien talletusten pääoma oli 139 835 646 mk.

Kuntien välisten korvausasiain toimisto esitti toisiin kuntiin kohdistuvia korvausvaatimuksia kaikkiaan 953 avunsaajapäähenkilöä koskevassa tapauksessa, joista 591 huoltolautakunnan ja 362 lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta. Kokonaismäärästä oli kertomusvuonna lopullisesti selvitettyjä huoltoapua ja lastensuojelua koskevia tapauksia 393. Toisilta kunnilta saapui toimistoon korvausvaatimuksia 244 henkilölle annetusta huollosta.

Valtioon kohdistuvien korvausasiain toimisto haki valtiolta korvauksia ja koski niistä 5 179 huoltoapua tai lastensuojeluhoitoa tai molempia, 171 sotasiirtolaishoitoa ja 24 vähävaraisten äitien lomamatkakustannuksia. Näiden lisäksi toimisto teki valtiolle tilityksen 705 henkilölle sotilasavustuslain nojalla myönnetystä sotilasavustuksesta.

Korvausten perimistoiminta oli keskitetty hoidettavaksi asiamiesosaston eri toimistoissa, joita olivat kuntain välisten ja valtioon kohdistuvien korvausasiain toimisto, eläkeasiain toimisto, holhousasiain toimisto, huoltoavun korvausasiain toimisto¹⁾, sekä oikeus- ja virastoasiain toimisto, jossa viimeksi mainitussa hoidettiin lainhaut, ulosmittaukset ja takavarikot yksityisiä korvausvelvollisia vastaan, työlaitokseen toimittamiset ym. pakkoperintään kuuluvat asiat.

Eläketuimisto hoiti huoltolautakunnalle maksettaviksi määrättyjä ja välitettäviä huollettavien eläkkeitä koskevat asiat. Mainittakoon, että niiden henkilöiden luku, joiden eläkkeitä ko. tavalla oli hoidettavana, oli vuoden alussa 6 203 ja lopussa 6 388.

II. Huoltotoimenpiteet ja huoltoa saaneet

a. Huoltoapulakiin perustuva huolto

Avunsaajat

Kertomusvuonna sai huoltoapua seuraava määrä yksinäisiä henkilöitä ja erimuotoisia perheitä:

	Luku	%
Yksinäiset miehet, ilman lapsia	4 851	27.0
» » lapsia huollettavana.....	52	0.3
» naiset, ilman lapsia	8 197	45.6
» » lapsia huollettavana	1 728	9.6
Avioparit, ilman lapsia	1 473	8.2
» lapsia huollettavana	1 677	9.3
	<hr/>	
	Yhteensä 17 978	100.0

¹⁾ Lastensuojelun korvausasiain toimisto.

Niiden perheiden luku, joissa oli alaikäisiä lapsia, oli 3 457 nämä jakautuivat lasten luvun mukaan seuraavasti:

	Perheitä, joissa lapsiluku oli										Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Yksinäiset miehet	31	13	6	2	—	—	—	—	—	—	52
Naimattomat naiset	343	37	5	—	2	—	1	—	—	—	388
Muut yksinäiset naiset (lesket, eronneet, erossa asuvat)	521	488	205	82	31	8	5	—	—	—	1 340
Aviopuolisot	550	488	310	166	102	29	23	7	2	—	1 677
Yhteensä	1 445	1 026	526	250	135	37	29	7	2	—	3 457

Lasten yhteinen lukumäärä näissä perheissä oli 7 249. Huoltoapua saaneiden yksinäisten henkilöiden ja perhekuntien jäsenten luku, aviopuolisot ja lapset mukaan luettuina oli 28 377, mikä osoittaa huoltoavun vaikutuspiirin suuruutta Helsingissä. Kaupungin keskiväkiluvusta se oli 6.0 %. Huoltoavun (ennen vuotta 1957 köyhäinhoitoa) vaikutuspiiri on v. 1953—1962 kehittynyt seuraavasti:

V u o s i	Huoltoavun (köyhäinhoidon) vaikutuspiiri	
	Henkilöluku	% väkiluvusta
1953	17 432	4.4
1954	17 852	4.4
1955	19 133	4.6
1956	20 081	4.8
1957	22 983	5.4
1958	33 716	7.7
1959	35 193	7.9
1960	32 968	7.3
1961	29 430	6.4
1962	28 377	6.0

Avuntarpeen syy. Pääsyyistä oli, kuten aikaisemminkin, hallitsevassa asemassa sairaus tai invaliditeetti (päämiehen tai perheessä esiintyvä) ja oli niiden osuus 66.2 %. Vanhuus esiintyi siinä 13.3 %:lla, epäsosiaalinen elämäntapa tai sen seuraus 9.9 %:lla ja työttömyys 1.5 %:lla.

19. Huoltotoimi

Kymmenvuotiskautena 1953—1962 oli avuntarpeen syiden suhteellinen osuus seuraava:

Avuntarpeen syy	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962
Vanhuus	18.0	19.6	18.1	18.5	14.6	11.7	13.4	12.5	16.6	13.3
Mielisairaus	16.5	16.6	17.0	18.0	17.7	11.7	11.6	11.9	13.1	12.9
Muut sairaudet ja invalideetti	42.1	41.8	45.9	45.1	43.1	38.8	41.7	48.2	47.3	52.1
Vajaamielisyys	1.0	1.2	1.1	0.9	2.4	1.4	1.3	1.1	1.2	1.2
Aviopolison kuolema	0.3	0.1	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
Perheen suurilukisuus	0.5	0.9	0.6	0.6	1.5	1.2	1.2	1.1	0.9	1.0
Epäsosiaalinen elämäntapa ¹⁾	8.4	8.9	9.1	8.5	9.1	8.6	9.4	10.9	10.1	9.9
Työttömyys	8.8	6.4	3.7	2.2	7.8	22.2	16.0	8.0	2.8	1.5
Muut syyt	4.4	4.5	4.4	6.1	3.7	4.2	5.2	6.1	7.8	7.9
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Hallitsevina avuntarpeen syinä kaikissa ikäryhmissä 16—19-vuotiaita ja 65 vuotta täyttäneitä lukuun ottamatta oli sairaus ja mielisairaus, vaikkakin niiden suhteellinen osuus iän mukana kasvoi. 70 vuotta täyttäneillä oli pääasiallisena syynä vanhuudesta johtuvat seikat. Suurena tekijänä 60 vuotta täyttäneitä ja alle 20-vuotiaita lukuun ottamatta oli epäsosiaalinen elämäntapa, jonka suhteellinen osuus vaihteli eri ikäryhmissä. Seuraavasta ilmenee avuntarpeen syiden suhteellinen osuus prosentteina eri ikäryhmissä.

Avuntarpeen syy	16-19 v	20-29 v	30-39 v	40-49 v	50-59 v	60-64 v	65 v —
Vanhuus	—	—	—	—	—	—	41.9
Mielisairaus	5.6	11.4	14.6	17.3	17.4	13.7	8.1
Muut sairaudet ja invalideetti	31.3	35.3	39.9	50.3	66.7	78.5	49.0
Vajaamielisyys	1.2	1.4	2.0	2.1	1.2	0.9	0.2
Aviopolison kuolema	—	0.2	0.4	0.4	0.2	0.1	(0.01)
Perheen suurilukisuus	—	0.7	3.3	2.6	0.5	0.1	(0.01)
Epäsosiaalinen elämäntapa	3.2	23.0	25.7	16.7	7.2	2.1	0.1
Työttömyys	3.2	2.2	2.2	2.3	2.1	1.8	0.1
Muut syyt	55.5	25.8	11.9	8.3	4.7	2.8	0.6
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Huoltoavun muodon mukaan ryhmittäivät avunsaajapäämiehet (yksinäiset tai perheelliset) seuraavasti:

Huoltoavun muoto	Päämiehiä kaikkiaan
Yksinomaan laitoshoido	4 676
» kotiaavustus	8 689
Laitoshoidon lisäksi kotiaavustusta	4 613
	Kaikkiaan 17 978

¹⁾ Elatusvelvollisuuden laiminlyöminen, perheensä jättäminen tai muu epäsosiaalinen elämäntapa.

Ikä. Avunsaajapäämiehet jakautuivat eri ikäryhmiin seuraavasti:

Ikä, vuotta	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
16—19	172	2.1	259	2.6	431	2.4
20—29	842	10.5	809	8.1	1 651	9.2
30—39	1 516	18.9	1 028	10.3	2 544	14.2
40—49	1 544	19.2	1 172	11.8	2 716	15.1
50—59	1 828	22.7	1 487	15.0	3 315	18.4
60—64	752	9.4	840	8.5	1 592	8.8
65—69	523	6.5	1 017	10.2	1 540	8.6
70—79	669	8.3	2 175	21.9	2 844	15.8
80—	195	2.4	1 150	11.6	1 345	7.5
Yhteensä	8 041	100.0	9 937	100.0	17 978	100.0

Kansaneläkettä saaneet. Kansaneläkettä tai muuta eläkettä kertomusvuonna saavia yksinäisiä tai perheellisiä päämiehiä oli 10 022. He jakautuivat seuraavasti:

	Huoltoapua saaneiden päämiesten koko luku	Eläkettä saaneita em. päämiehiä	
		Luku	%
Yksinäiset miehet	4 851	2 309	47.6
» » lapsia huollettavana	52	13	25.0
» naiset ilman lapsia	8 197	6 439	79.8
» » lapsia huollettavana	1 728	68	3.9
Avioparit ilman lapsia	1 473	953	64.7
» lapsia huollettavana	1 677	240	14.3
Kaikkiaan	17 978	10 022	55.7

Edellä mainituista 953 lapsettomasta avioparista 519 oli sellaisia, joista kumpikin sai em. eläkettä. Vastaava luku 240 avioparista, joilla oli lapsia huollettavana, oli 21. Jäljelle jäävissä tapauksissa vain päämies sai sanottuja etuisuuksia. Lisäksi oli 150 sellaista tapausta, joissa vain puoliso sai eläkettä, joten eläkettä saaneiden kokonaisluku oli 10 172.

Seuraavissa erikoiskatsauksissa tehdään tarkemmin selkoa eri avustusmuotoja käyttäen huolletuista avunsaajista, nimittäin laitoshoidtoa saaneista yleensä sekä huoltolautakunnan omissa laitoksissa olleista erikseen ja kotiaivustusta saaneista.

Laitoshoidto

Huoltoapulain nojalla hoidettiin avunsaajista kertomusvuonna eri laitoksissa 8 316 päämiestä ja 1 272 heidän perheittensä jäsentä eli kaikkiaan 9 588 henkilöä (ed. v. 9 808).

Laitoshoitopäivien kokonaislukumäärä oli 1 577 079 (1 592 093), joten henkilöä kohden tuli keskimäärin 164.5 (162.3) hoitopäivää.

Seuraava taulukko osoittaa, miten hoidokit ja huoltopäivät jakautuivat erilais-ten laitosten kesken:

Laitoksissa hoidettujen henkilöiden ja heidän huoltopäiviensä luku v. 1962
(huoltoaputapausten osalta)

Laitos	Hoidettuja				Huoltopäiviä		
	Päämiehiä			Perheen- jäseniä	Kaik- kiaan	Kaik- kiaan	Keskim. hoidettua kokoiden
	Miehiä	Naisia	Yh- teensä				
Laitoksissa hoidettuja yhteensä	3 016	5 300	8 316	1 272	9 588	1 577 079	164.5
Kaupungin omat laitokset	2 483	4 066	6 549	817	7 366	1 277 998	173.5
<i>Huoltolautakunnan alaiset</i>	618	1 801	2 419	116	2 535	611 138	241.0
Koskelan sairaskoti	373	1 084	1 457	96	1 553	278 215	179.1
Kustaankartanon vanhainkoti	157	779	936	19	955	288 560	302.2
Kulosaaren, Torpan ja Hirvihaaran vanhainkodit	81	61	142	2	144	37 668	261.6
Tervalammen työlaitos	61	—	61	—	61	6 695	109.8
<i>Sairaalat</i>	1 019	1 005	2 024	572	2 596	84 640	32.6
Marian sairaala	440	333	773	77	850	21 622	25.4
Kivelän sairaala	307	392	699	97	796	27 797	35.0
Malmin sairaala	134	156	290	17	307	7 685	25.0
Auroran sairaala	108	123	231	393	624	16 344	26.2
Laakson sairaala	55	54	109	12	121	4 655	38.5
Toipumiskodit	145	64	209	11	220	6 537	29.7
<i>Mielisairaalat ja sielullisesti sairaiden huoltolaitokset</i>	983	1 411	2 394	142	2 536	582 220	229.6
Nikkilän sairaala	489	984	1 473	56	1 529	449 175	293.8
Hesperian sairaala	491	444	935	87	1 022	62 883	61.5
B-mielisairaala, Salo	—	61	61	1	62	21 088	340.1
Nummelan sairaala	70	53	123	7	130	37 818	290.9
Psykiatriset huoltolaitokset	1	44	45	5	50	11 256	225.1
Muiden omistamat laitokset	817	1 619	2 436	519	2 955	299 081	101.2
<i>Vanhain- ja turvakodit</i>	87	582	669	25	694	150 958	217.5
Vanhainkodit	69	372	441	14	455	120 895	265.7
Lepokodit	16	43	59	—	59	7 916	134.2
Erilaiset invalidikodit	2	8	10	1	11	1 386	126.0
Ensi-Koti	—	54	54	3	57	3 862	67.8
Sophie Mannerheim-koti	—	14	14	—	14	864	61.7
Pelatusarmeijan äitikoti	—	10	10	—	10	734	73.4
Pippingsköldin äitikoti	—	39	39	7	46	2 676	58.2
Emmauskoti	—	51	51	—	51	12 240	240.0
Sekalaiset turvakodit ym.	2	2	4	—	4	385	96.3
<i>Työkodit ja siirtolat</i>	7	7	14	—	14	845	60.4
Uudenmaan työlaitos	7	7	14	—	14	845	60.4
<i>Sairaalat, parantolat yms.</i>	625	981	1 606	485	2 091	81 670	39.1
Yleiset ja yksityiset sairaalat	472	732	1 204	457	1 661	35 560	21.4
Työterveyslaitos	12	9	21	2	23	1 043	45.3
Tuberkuloosiparantolat	5	5	10	—	10	1 788	178.8
Invalidisairaalat ja -hoitolat	19	23	42	3	45	2 114	47.0
Sairaskodit	52	170	222	11	233	29 435	126.3
Sekalaiset hoitolat ja parantolat	81	62	143	15	158	11 730	74.2
<i>Mielisairaalat ym.</i>	123	156	279	19	298	65 608	220.2
Kellokosken sairaala	34	54	88	6	94	32 813	349.1
Muut mielisairaalat (paitsi Helsingin omat)	89	102	191	13	204	32 795	160.8

Huom. Saman laitoksen kohdalla esiintyy jokainen laitoshoidokki vain kerran hoidokkien luvussa, oli hän ollut ko. laitoksessa hoidettavana kalenterivuoden aikana yhden tai useamman kerran. Samoin esiintyy kukin laitoshoidokki ao. laitosryhmän (*kursiivi*) hoidokkien luvussa niinkään vain kerran. Tämän vuoksi hoidokkien luvut eivät täsmää yhteenlaskien, mutta hoitopäivien luvut sen sijaan luonnollisesti täsmäävät.

Edellä olevan taulukon mukaan tuli 81.0 % kaikista huoltopäivistä kaupungin omien laitosten osalle sekä 38.8 % huoltolautakunnan alaisten laitosten osalle. Eri

laitosryhmistä hoitopäivien luku mielisairaaloissa ja muissa mielisairaanhoidoissa oli 41.1 % kaikista laitoshuoltopäivistä.

Huoltolautakunnan alaisissa laitoksissa, Koskelan sairaskodissa, Kustaankartanon, Hirvihaaran, Kulosaaren ja Torpan vanhainkodeissa ja Tervalammen työlaitoksessa hoidettiin kaikista laitoshoidosta saaneista 618 miestä ja 1 917 naista eli yhteensä 2 535 henkilöä, mikä edelliseen vuoteen verraten merkitsi 16 henkilön lisäämistä.

Näiden laitosten toiminnasta tehdään tarkemmin selkoa seuraavissa katsauksissa.

Koskelan sairaskoti

Koskelan sairaskoti täytti 50 vuotta 3.10. Sairaskodissa järjestettiin juhlapäivän johdosta useita tilaisuuksia, joissa oli läsnä valtiovallan, kirkon, kaupungin, naapurikuntien ja järjestöjen arvovaltaisia edustajia. Sairaskodin uusi D-rakennus vastaanotettiin 13.6. F-rakennuksen harjannostajaiset pidettiin 10.11. Koskelan sairaskodin väestönsuojan valmistavat työt louhintatyötä varten aloitettiin 27.3.

Useita sairaanhoitajien ja sairaanhoito-oppilaiden kursseja ja harjoittelujaksoja järjestettiin sairaskodissa. Lisäksi järjestettiin mm. lääkintävoimisteluoppilaille tilaisuus opiskella potilaan yleishoitoa laitoksen eri osastoilla.

Henkilökunnan muutoksista mainittakoon: lääket. ja kir.tri Johan Brotherus, lääket.lis. Otto Palmgren, lääket. ja kir.tri Ralf Lindholm ja lääket.lis. Lyyli Hyry valittiin osastolääkäreiksi. Apulaislääkäreiksi valittiin lääket.lis. Ulla-Mai Laurila, lääket.lis. Terttu-Liisa Jalas, lääket.lis. Asko Heikkinen, lääket.lis. Pirkko Koivusalo, lääket.lis. Aune Andersson ja lääket.lis. Lahja Klemetti. Eläkkeelle siirtyivät mm. apuemäntä Anna Riihelä, keittiöapul. Elsa Rossi, vahtimest. Eino Airio, kylvett. Anna Lindfors, leipoja Helmi Lehtiniemi, hoitaja Lyyli Seppinen, yöylihoit. Salli Leppänen sekä keittäjä Siiri Hyvärinen.

Helsinki-mitalin sai keittiöapul. Elsa Rossi, Kaupunkiliiton kultaisen ansiomerkin 30 vuoden palveluksesta saivat vahtimest. Eino Airio, työnjoht. Arvo Harri ja apuemäntä Anna Riihelä. Kaupunkiliiton hopeisen ansiomerkin sai apumies Georg Bjugg.

Huollettavat ja hoitopäivät. Sairaskodissa hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 3 571 tapausta, joista miehiä 955 ja naisia 2 616. Näistä oli osa sellaisia tapauksia, jotka olivat vuoden aikana hoidossa useamman kuin yhden kerran. Hoidettujen henkilöiden määrä oli 2 882. He jakaantuivat huoltoaputapauksiin ja muihin hoidettuihin seuraavasti:

	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Huoltoaputapaukset	373	1 180	1 553
Itsemaksavat (huoltoapulain 22 §).....	344	866	1 210
Ylilääkärin ja apul. ylilääkärin yksityispaikoilla olleet ...	40	79	119
Yhteensä	757	2 125	2 882

Koskelan sairaskodissa ja Kustaankartanon vanhainkodissa ns. itsemaksavina hoidettuja henkilöitä ei ole tämän toimintakertomuksen yleisissä, huolto saaneita koskevissa tilastollisissa selvityksissä luettu huollettaviin.

Hoitopäivien mukaan oli jako seuraava:

Koskelan sairaskodissa hoidetut	Hoitopäiviä 1962	
	kaikkiaan	keskimäärin hoidettua kohden
Huoltoaputapaukset	278 215	179.1
Itsemaksavat	56 761	46.9
Ylilääk. ja apul. ylilääk. yksityispaikoilla olleet	3 152	26.5
Yhteensä	338 128	117.3

Hoitopäivistä tuli huoltoaputapausten osalle 82.3 % ja muiden tapausten osalle 17.7 %.

Hoitopäivien luku hoidettua henkilöä kohti oli kertomusvuonna siis 117.3; hoidettua tapausta kohti oli vastaava luku 94.7 hoitopäivää.

Edellisestä vuodesta jäljellä olevia oli 892 henkilöä ja v:een 1963 jäi 906 henkilöä. Laitoksen työhuoneissa päivisin työkennelleitä, mutta kodeissaan asuvia työtupien miespuolisia työntekijöitä ei ole luettu hoidokkilukuihin.

Päivähoito-osasto. Sairaskodissa aloitettiin v:n 1961 lopussa kokeiluluontoisena vanhusten päivähoitotoiminta. Päivähoito-osastolle otetaan tutkimuksiin ja hoitoon huoltoapua tai kansaneläkkeen tukiosaa saavia vanhuksia tahi vanhuksia, jotka sanotun hoidon osalta on katsottava huoltoapuun oikeutetuiksi.

Kertomusvuoden aikana oli päivähoitossa 158 henkilöä, jotka suorittivat yhteensä 4 107 käyntiä päivähoito-osastossa. Heistä suoritti 84 henkilöä käyntinsä sairaanhoidollisista syistä, 44 sosiaalisista syistä ja 30 molemmista mainituista syistä. Päivähoitossa olleiden hoidosta mainittakoon seuraavaa: fysikaalista hoitoa annettiin 881 kertaa, työterapiakäyntejä oli 1 173, poliklinikkakäyntejä oli 500, röntgentutkimuksia ja hoitoja oli 136, kodin ja laitoksen välisiä kuljetuksia oli 6 486, kylpyjä oli 558, saunakäyntejä 225, aterioita tarjottiin 4 070 ja sama määrä kahviannoksia.

Päivähoito-osastossa hoidettuja henkilöitä ei ole sisällytetty muihin tässä toimintakertomuksessa mainittuihin tilastollisiin selvityksiin, ellei ao. henkilö ole saanut kotiaivustusta tai laitoshoidoa päivähoidon lisäksi.

Menot ja tulot. Sairaskodin menot ja tulot olivat:

Menot	mk	Tulot	mk
Sairaskoti laitoksineen	916 431 029	Poliklinikkatulot	1 546 745
Yhteensä	916 431 029	Ateriamaksut	16 378 125
		Luontoisedut	1 160 150
		Vuokrat	25 272 095
		Muut tulot	7 464 925
		Yhteensä	51 822 040

Bruttokustannus hoidettavaa ja päivää kohden oli 2 710 mk ja nettokustannus eli laitoksen tulot vähennyksinä huomioon otettuina ilman hoitomaksutuloja vastavasti 2 557 mk. Kustannukset huollettavien ja laitoksen henkilökunnan ruokailusta olivat henkilöä ja päivää kohden 184 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset.

Lääkärihoito. Laitoksen laboratoriossa suoritettiin kaikkiaan 118 708 ja muissa laitoksissa 6 454 laboratoriotutkimusta: Röntgenosastolla oli kävijöitä 2 133 sekä suoritettuja röntgentutkimuksia 7 976 ja Ekg-tutkimuksia 3 369. Fysikaalista hoitoa annettiin 31 815 kertaa.

Ruumiinavaus pyrittiin suorittamaan kaikissa tapauksissa, jolloin se kuolemansyyn selvillesaamiseksi oli tarkoituksenmukaista, ja toimitettiin niitä patologisessa laitoksessa 458 ja oikeuslääketieteellisessä laitoksessa 3 tapauksessa.

Kuolemantapauksia sattui kaikkiaan 708 jakautuen kuolemansyyn mukaan seuraavasti:

Kuolemansyy	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Tartunta- ja loistaudit	4	5	9
Kasvaimet	53	97	150
Herkistymäsairaudet	4	17	21
Veren ja vertamuodostavien elinten sairaudet	—	4	4
Mielisairaudet	—	1	1
Hermoston ja aistimien taudit	29	91	120
Verenkiertoelinten taudit	51	221	272
Hengityselinten taudit	14	34	48
Ruoansulatuselinten taudit	5	17	22
Virtsan- ja sukuelinten taudit	11	25	36
Ihon ja ihonalaiskudoksen taudit	—	1	1
Tuki- ja liikuntaelinten taudit	—	3	3
Epätarkasti määritellyt sairaudet	1	1	2
Tapaturmat ja myrkytykset	3	16	19
Yhteensä	175	533	708

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Sielunhoitotyö sairaskodissa oli Helsingin evankelisluterilaisten seurakuntien asettaman sairaalain sielunhoitotyön johtokunnan alaisten sairaalapastori, rovasti Lauri Solinin ja maisteri Eila Korhosen tehtävänä. Käpylän ja Markuksen seurakunnat ovat pitäneet jumalanpalveluksia sairaskodin kirkossa sunnuntaisin klo 10. Eri seurakuntien ja uskonnollisten järjestöjen kuorot ja muut ryhmät ovat esittäneet hengellistä ohjelmaa.

Jumalanpalveluksia ja hartaushetkiä oli 828 ja ehtoollisjumalanpalveluksia 36.

Muuta henkistä virkistystoimintaa ylläpidettiin mm. kirjaston avulla. Koskelan sairaskodin koko kirjavarasto 4 791 nidettä luovutettiin Helsingin kaupungin sairaalakirjaston käyttöön, joka aloitti toimintansa v:n 1963 alusta.

Kirjoja lainattiin kirjastosta 9 610 kertaa. Huollettavien käytössä oli lisäksi 273 vuosikertaa suomen- ja ruotsinkielisiä päivä- ja aikakauslehtiä. Eri järjestöt sekä laitoksen eri osastojen henkilökunta järjestivät viihdytystilaisuuksia. Elokuvasesityksiä oli yhteensä 40 kertaa.

Koskelan sairaskodin huollettavat yhdessä Torpan ja Kulosaaren vanhainkotien huollettavien kanssa (78 henkilöä) tekivät huvimatkan 27.7. Tammisaareen.

Työtoiminta. Koskelan sairaskodissa työskenteli 29 työtupien huollettavaa kaikkiaan 4 366 työpäivää eli kunakin arkipäivänä keskimäärin 15 huollettavaa. Askarteluosaston kirjoissa oli noin 1 000 potilasta. Päivittäin työskenteli varsinaisissa askartelutiloissa n. 15 potilasta ja vuodeosastoilla n. 200 potilasta kuukaudessa. Askartelutöinä valmistettiin erilaisia kudonnaisia, neule- ja virkkaustöitä yms. Taloon on myös valmistettu joululiinat ja koristeet, lattiarättikankaat, harjapussit

sekä pesukintaat. Pikkuaskartelusta mainittakoon olki-, niini-, rottinki-, muovi-, lastu- ja mosaiikkityöt sekä pohja- ja koruompelutyöt. Töitä myytiin kaksi kertaa kuukaudessa vuosimyyntin kohotessa n. 1.7 mmk:aan.

K u s t a a n k a r t a n o n v a n h a i n k o t i

Vanhainkodissa vieraili 18.7. Yhdistyneitten kansakuntien pääsihteeri U Thant seurueineen. Eläkkeelle siirtyi os.hoit. Elna Sario. Kaupunkiliiton hopeisen ansiomerkin 25 vuoden palveluksesta saivat vahtimest. Taito Paananen ja os.hoit. Elna Sario.

Huollettavat. Vanhainkodissa hoidettiin kertomusvuonna 157 miestä ja 801 naista eli yhteensä 958 henkilöä. Heistä oli huoltoaputapauksia 955. Vanhainkodin sairasosastolla oli yksi naispotilas apulaisylilääkärin yksityispaikalla ja kaksi naispotilasta oli hoidossa ns. itsemaksavina. Edellisestä vuodesta jäljellä olevia oli 797 henkilöä (näistä 25 lomalla olevaa) ja v:een 1963 jäi 802 henkilöä.

Huoltopäiviä oli huoltoaputapausten osalta koko vuonna 288 560 eli 302.2 päivää keskimäärin huollettavaa kohden. Muiden henkilöiden hoitopäiviä oli yhteensä 33.

Menot ja tulot. Vanhainkodin menot ja tulot olivat:

Menot	mk	Tulot	mk
Vanhainkoti	373 723 932	Ateriamaksut	6 176 700
Yhteensä	373 723 932	Luontoisedut	602 115
		Vuokrat	10 396 811
		Muut tulot	5 258 165
		Yhteensä	22 433 791

Bruttokustannus hoidettavaa ja päivää kohden oli 1 295 mk. Jos vähennetään edellä mainitut tulot, saadaan hoitopäivän nettokustannukseksi ilman hoitomaksutuloja 1 217 mk. Kustannukset huollettavien ja henkilökunnan ruokailusta olivat henkilöä ja päivää kohden 158 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset.

Huollettavien työ ja askartelu. Työkykyiset huollettavat suorittivat voimiansa mukaan erilaisia taloustehtäviä, korjaustöitä ym. Huollettavat hoitivat myös saunojen lämmityksen, yövartioinnin, kirjastonhoidon sekä sanomalehtien ja huollettavien oman postin jakelun. Askartelutöinä suoritettiin tekstiilityötä, olki-, tuohi-, kerni-, muovi-, metalli- ja puutöitä, röntgenkoteloita, kirjansidontaa ym. Tällä tavoin valmistettujen tuotteiden myyjäiset pidettiin 6.12. Lisäksi tuotteiden markkinointia varten toimi askartelukeskukseen myymälä.

Lääkärinhoito. Vanhainkodin 135-paikkaisessa sairasosastossa ja 12-paikkaisessa akuuttisairaiden hoitolassa oli kertomusvuonna 562 potilasta. Poliklinikassa oli lääkärin vastaanotolla käyntien luku 8 072, ollen suurin elokuussa 888 ja pienin huhtikuussa 550. Laboratoriotutkimuksia suoritettiin 18 471. Fysikaalisessa osastossa annettiin hoitoa 9 435 kertaa. Röntgentutkimuksia suoritettiin 955. Kuolemantapauksia sattui kaikkiaan 91 jakautuen kuolemansyyn mukaan seuraavasti:

Kuolemansyy	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Tartunta- ja loistaudit	—	1	1
Kasvaimet ja verta muodostavien elinten taudit	4	5	9
Sisäeritteisten rauhasen taudit	—	1	1
Hermoston ja aistimien taudit	1	10	11
Verenkiertoelinten taudit	12	37	49
Hengityselinten taudit	3	5	8
Ruoansulatuselinten taudit	—	4	4
Virtsaelinten taudit	1	5	6
Vanhuudentaudit ja epätarkasti määritellyt sairaudet ...	1	1	2
Yhteensä	22	69	91

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Juhlasalissa pidettiin suomenkielisiä jumalanpalveluksia 55 ja ruotsinkielisiä 12. Ehtoollisjumalanpalveluksia oli 8. Lisäksi pidettiin hartaushetkiä ja jumalanpalveluksia osastoilla ja eri yhteisöt kävivät laitoksessa pitämässä hartaustilaisuuksia.

Laitoksen kirjastosta lainattiin vuoden aikana 5 321 teosta. Huollettavien käytössä oli lisäksi päivä- ja aikakauslehtiä yhteensä 386 vuosikertaa.

Muuta virkistystä laitoksen vanhuksille toivat lisäksi kanttiini, henkilökunnan ja eri järjestöjen ja yksityisten järjestämät ohjelmalliset vierailut, askartelutuotteiden myyjäistilaisuus, 49 elokuvanäytöstä, keskusradio, kerhotoiminta jne. Vanhusten omatoimisesti toimittama »Iltausko» niminen lehti ilmestyi 9 numerona.

Kustaankartanon vanhusten Kartanokerho järjesti ohjelmallisia illanviettoja kevätkaudella 18 ja syyskaudella 14 kertaa.

Perinteellistä purjehdusmatkaa ei voitu suorittaa huonojen sääolojen vuoksi.

Roihuvuoren vanhainkoti laitokseen

Roihuvuoren vanhainkodin rakennus- ja sisustustyöt jatkuivat kertomusvuoden loppuun asti. Henkilökunnan asuntola hyväksyttiin osittaiseen käyttöön 1. 12. Aikaisemmin Koskelan sairaskodin alaisuudessa olleet Hirvihaaran, Kulosaaren ja Torpan vanhainkodit siirtyivät Roihuvuoren vanhainkodin alaisuuteen.

Roihuvuoren vanhainkodin talouspäälliköksi valittiin sosion. Sigurd Norrmén, apulaisylilääkäriksi lääket.lis. Tuomo Kauppinen ja ylihoitajaksi sair.hoit. Inkeri Kyrö.

Kulosaaren vanhainkoti täytti 9. 9. 10 vuotta.

Torpan vanhainkodin johtajaksi valittiin Tyyne Halminen.

Huollettavat. Hirvihaaran, Kulosaaren ja Torpan vanhainkodeissa hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 144 henkilöä, joista 81 miestä ja 63 naista. Hoitopäiviä oli 37 668 eli keskimäärin 261.6 päivää huollettavaa kohti. Edelliseltä vuodelta oli jäljellä 110 henkilöä ja v:een 1963 jäi 105 henkilöä.

Menot ja tulot. Roihuvuoren vanhainkodin menot olivat 44 991 579 mk, josta laitoksen kaluston perushankinnat tekivät 35 741 869 mk.

Pienten vanhainkotien menot ja tulot jakaantuivat seuraavasti:

	mk	mk
Hirvihaaran vanhainkoti	14 358 241	709 135
Kulosaaren vanhainkoti	5 940 370	206 755
Torpan vanhainkoti	6 474 229	190 870
	26 772 840	1 106 760
Roihuvuoren vanhainkoti	44 991 579	142 930
	Yhteensä 71 764 419	1 249 690

Tulot koostuivat seuraavista eristä: ateriamaksut 528 000 mk, luontoisedut 502 715 mk, vuokrat 60 730 mk ja muut tulot 158 245 mk eli, yht. 1 249 690 mk.

Bruttokustannus huollettua ja päivää kohden oli 711 mk ja nettokustannus eli laitoksen tulot, hoitomaksutuloja lukuun ottamatta, siitä vähennettynä, 681 mk.

Kustannukset huolettavien ja henkilökuntien ruokailusta olivat keskimäärin henkilöä ja päivää kohden 161 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset. Roihuvuoren vanhainkodissa ei kertomusvuonna ollut vielä lainkaan ravintopäiviä.

Lääkärinhoito. Hirvihaaran vanhainkodin lääkärinä toimi koko vuoden Kellokosken sairaalan ylilääkäri Paavali Alivirta. Kulosaaren ja Torpan vanhainkodeissa kävi aikana 1. 1.—30. 9. Kustaankartanon osastolääkäri Niilo Piipanoja säännöllisin kolmen viikon väliajoin. 1. 10. lukien on lääkärinhoidosta huolehtinut Roihuvuoren vanhainkodin apulaisylilääkäri Tuomo Kauppinen.

Pienten vanhainkotien potilaita on tarpeen mukaan lähetetty Koskelan sairauskodin poliklinikoille ja toimenpiteosastoille hoitoa ja tutkimuksia varten.

Kuolemantapaukset jakaantuivat seuraavasti:

Kuolemansyy	Miehet	Naiset	Yhteensä
Verenkiertoelinten taudit	4	2	6
Hengityselinten taudit	1	—	1
Yhteensä	5	2	7

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Pienten vanhainkotien sielunhoitotyöstä huolehti Kustaankartanon pappi fil.tri Paavo Päivänsalo. Hartaustilaisuuksia pidettiin kussakin laitoksessa kerran kuukaudessa. Paikalliset seurakunnat järjestivät myöskin hartaushetkiä Kulosaaren ja Torpan vanhainkodeissa.

Elokuvaesityksiä pidettiin Hirvihaaran vanhainkodissa 15 kertaa, Torpan vanhainkodissa 1 kerran ja Kulosaaren vanhainkodissa 3 kertaa.

Hirvihaaran vanhainkotiin hankittiin keväällä heijastintelevisio. Samoin hankittiin televisio myöskin Torpan vanhainkotiin. Vanhuksille järjestettiin useita retkiä ja viihdytystilaisuuksia. Päivä- ja aikakauslehtiä tilattiin yhteensä 35 vuosikertaa.

Huollettavien työ ja askartelutoiminta. Pienten vanhainkotien huollettavat osallistuivat entiseen tapaan talous- ym. töihin. Hirvihaaran vanhainkodissa on puutarha, kanala ja sikala, joiden tuotteiden arvo nousi 261 520 mk:aan.

Koskelan sairaskodin askartelunohjaaja hoiti pienten vanhainkotien askartelutoimintaa, joka kuitenkin vuoden lopulla siirtyi Roihuvuoren vanhainkodin askartelunohjaajan tehtäväksi.

Askartelutoimintaan osallistui yhteensä 25 huollettavaa.

Tervalammen työlaitos

Sosiaaliministeriö on 24. 4. tekemällään päätöksellä päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta 10. 2. 1961 annetun lain 11 §:n 2 momentin nojalla hyväksynyt Helsingin kaupungin omistamassa Vihdin pitäjässä Tervalammen kylässä sijaitsevassa Tervalammen työlaitoksessa nykyisin olevan, 70 hoitopaikkaa käsittävän alkoholistihuolto-osaston sanotussa lainkohdassa edellytetyksi Tervalammen huoltola -nimiseksi huoltolaksi 1. 1. 1962 lukien.

Huollettavat. Laitoksessa hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 530 eri henkilöä, kaikki miehiä. Laitoksen kirjoissa oli yhteensä 803 miestä, mutta heistä oli osa lomalla, vankilassa tai karkumatkalla.

Huoltoapulain nojalla oli laitoksessa 61 henkilöä. Vuoden alussa oli näitä 18 miestä, v:een 1963 jäi 14.

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain nojalla hoidettiin vuoden aikana huoltolaosastossa 126 miestä. Seuraavaan vuoteen heitä jäi 42.

Lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla oli laitoksessa 343 eri miestä.

Huoltopäivien lukumäärä koko vuonna oli kaikkiaan 43 776.

Menot ja tulot. Työlaitoksen bruttomenot olivat 56 267 979 mk ja bruttotulot 24 417 863 mk. Maatilan tappio kertomusvuodelta oli 9 886 187 mk. Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden oli 1 287,59 mk. Jos bruttomenoista vähennetään työlaitoksesta kertyneet tulot, saadaan nettokustannukseksi 728,83 mk. Jos lisäksi otetaan huomioon maatilan tappio, saadaan nettomenoksi 955,06 mk hoitopäivältä.

Huollettavien työ. Huollettavat työskentelivät peltoviljelys-, puutarha-, navetta-, sikala-, talli-, talous-, rakennus-, metsätalous- ym. töissä kaikkiaan 32 503 työpäivää. Huollettavien laskettiin työllään korvanneen joko itse saamansa tai niiden henkilöiden huoltoa, joiden puolesta he lain mukaan olivat korvausvelvollisia, kaikkiaan 5 884 300 mk:n arvosta, mistä summasta 5 055 340 mk oli lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla työlaitoksessa olevien osuutta.

Terveystenhoito. Laitoksen lääkärin vastaanotoilla kävi kaikkiaan 1 374 potilasta. Yleinen terveydentila laitoksessa oli tyydyttävä.

Henkinen huolto. Huollettavien sielunhoidosta huolehti Vihdin kirkkoherra, minkä lisäksi eräät uskonnolliset järjestöt pitivät laitoksessa hartaustilaisuuksia. Muu henkinen virkistystoiminta oli monipuolista. Kerhoiltoja, elokuvanäytäntöjä, esitelmiä, juhlia ja illanviettoja pidettiin säännöllisesti. Useita urheilu- ym. kilpailuja järjestettiin. Vielä mainittakoon radio- ja televisio-ohjelmien, sanoma- ja aikakauslehtien sekä laitoksen kirjaston tarjoamat viihdytys- ja kasvatusmahdollisuudet.

Maatila. Tilalla oli peltoa ja niittyjä 148,71 ha, puutarhaa 4,50 ha ja 552,76 ha metsää. Tämän lisäksi vuokrattiin viljeltyä maata 10 ha. Viljelyksessä pyrittiin voimaperäiseen puutarha- ja juurikasvien viljelyyn. Viljellyt kasvit ja vastaavat sato-määrät ilmenevät seuraavasta:

19. Huoltotoimi

K a s v i	Viljelysala ha	S a t o	
		kaikkiaan kg	hehtaaria kohden, kg
Ruis	6.31	11 350	1 800
Kevätvehnä	32.00	28 700	897
Ohra	5.25	11 550	2 200
Kaura + herne	31.30	57 170	1 827
Peruna	5.94	67 850	11 423
Sokerijuurikas	5.00	80 940	16 188
Heinä	30.55	167 000	5 470
Lanttu	1.00	20 000	20 000

Hevosia oli vuoden alussa 9 ja lopussa 7. Hevostyöpäiviä suoritettiin 1 596. Traktoreita oli 5. Nautakarja käsitti vuoden alussa 52 ja lopussa 50.6 nautayksikköä. Koko karjan keskituotanto oli tarkastusvuonna 1961/62 4 195 kg maitoa, 187 kg rasvaa, rasvaprosentin ollessa 4.5. Tilalla tuotettiin tarkastusmaitoa 160 345 kg. Sikalassa oli vuoden alussa 386 ja vuoden lopussa 580 eläintä. Vuoden kuluessa myytiin ja teurastettiin 633 sikaa.

Kotivastukset

Aikaisemmin mainituista 17 978 päämiehestä sai kertomusvuonna huoltoapua kotivastuksen muodossa 13 302, joista 8 689 pelkästään kotivastusta, loppuosan ollessa sellaisia, jotka kotivastuksen ohella saivat joko itselleen tahi jollekin perheenjäsenelleen laitoshoittoa.

Kotivastukset annettiin osittain rahana, osittain vaatteiden, polttopuiden, lääkkeiden ym. luontoismuodossa. Kuukausittain tapausta kohden laskettu kotivastus on viime vuosina ollut keskimäärin seuraava:

Vuosi	mk	Vuosi	mk	Vuosi	mk	Vuosi	mk	Vuosi	mk
1958	7 096:62	1959	6 917:82	1960	8 461:17	1961	8 319:91	1962	8 868:07

b. Irtolaislakiin perustuva huolto

Huollettujen lukumäärä. Irtolaihuollossa oli kertomusvuonna kaikkiaan 532 eri henkilöä, joista 203 miestä ja 329 naista. Voimassa olevan irtolaislain aikana on irtolaihuoltotoimenpiteitä eri vuosina kohdistettu seuraavaan lukumäärään eri henkilöitä:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364	1956	306	483	789
1938	132	359	491	1957	284	452	736
1939	176	466	642	1958	273	471	744
1940	145	551	696	1959	238	462	700
1945	71	548	619	1960	204	422	626
1950	218	547	765	1961	178	372	550
1955	369	567	936	1962	203	329	532

Kaikista huolletuista irtolaisista oli uusia, vasta kertomusvuonna ensi kerran

huoltoon otettuja 165, erikseen miehistä uusia 87 ja naisista 78. Eri vuosina on näiden ns. uusien irtolaisten luku ollut seuraava:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364	1956	84	74	158
1938	71	171	242	1957	112	72	184
1939	79	185	264	1958	88	98	186
1940	53	238	291	1959	80	106	186
1945	41	128	169	1960	69	91	160
1950	122	112	234	1961	64	67	131
1955	117	103	220	1962	87	78	165

V. 1937—1962 on uusia irtolaisia ollut 2 411 miestä ja 3 557 naista eli yhteensä 5 968.

Uusien irtolaisten yhteenlaskettu määrä vuosilta 1937—1962 osoittaa niiden eri henkilöiden lukumäärän, jotka irtolaislain voimassa ollessa ovat olleet irtolaishuolto-toimenpiteiden alaisina. Miehiä oli tästä kokonaisluvusta 40.4 %, joten irtolaishuolto oli suurimmalta osaltaan naisten huoltoa. Seuraavat selvitykset koskevat yleensä, mikäli toisin ei ole mainittu, kertomusvuonna huollettujen irtolaisten kokonaismäärää. Vain niissä tapauksissa, joissa uusien irtolaisten olosuhteissa oli merkittävää eroa näihin verrattuna, on erikseen esitetty tärkeimpiä numerotietoja tästäkin ryhmästä.

Irtolaishuollon peruste. Ryhmittämällä irtolaishuoltoon joutuneet sen perusteen nojalla, jota on katsottu pääperusteeksi, saadaan seuraava asetelma:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kuljeksiva elämä	36	17.7	59	17.9	95	17.9
Työn vieroksuminen	86	42.4	186	56.6	272	51.1
Kerjuu	1	0.5	1	0.3	2	0.4
Ammattihaureus	—	—	81	24.6	81	15.2
Muu peruste ¹⁾	80	39.4	2	0.6	82	15.4
Yhteensä	203	100.0	329	100.0	532	100.0

Uusien miespuolisten irtolaisten kohdalla oli »muu peruste» yleisin peruste, 40.2 %, työn vieroksumisen osuus oli 31.0 % ja kuljeksivan elämän 28.8 %. Naispuolisista uusista irtolaisista oli suurin osa 43.6 % joutunut huoltoon työn vieroksumisen, 29.5 % ammattihaureuden ja 24.3 % kuljeksivan elämän perusteella.

Huoltotoimenpiteet. Eri huoltotoimenpiteitä sovellettiin irtolaisiin seuraavasti (taulukkoa laadittaessa on otettu huomioon kuhunkin irtolaiseen vuoden kuluessa viimeksi sovellettu huoltotoimenpide):

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	15	7.4	16	4.9	31	5.8
Kotikuntaan lähettäminen	19	9.4	17	5.2	36	6.7
Irtolaisvalvonta	123	60.6	121	36.8	244	45.9
Työlaitos	19	9.3	82	24.9	101	19.0
Pakkotyö	1	0.5	9	2.7	10	1.9
Jälkivalvonta	26	12.8	84	25.5	110	20.7
Yhteensä	203	100.0	329	100.0	532	100.0

¹⁾ Suurin osa näistä oli henkilöitä, jotka olivat syyllistyneet väkijuomalainsäädäntöä vastaan tehtyihin rikoksiin, kuten väkijuomien luvattomaan myyntiin.

19. Huoltotoimi

Suljetussa laitoshuollossa oli siten viimeksi sovelletun huoltotoimenpiteen mukaan noin viidesosa kaikista irtolaishuollon alaisista henkilöistä. Uusista irtolaisista lähetettiin kotikuntaan 19.4 %, jäi varoitusasteelle 15.8 %, valvonta-asteelle 58.8 %, työlaitoksessa oli 4.2 % ja jälkivalvonnassa 1.8 %.

Useissa tapauksissa toimitettiin irtolaisia työlaitokseen tai pakkotyöhön poliisin toimesta, koska irtolaislain mukaan poliisipäälliköllä oli oikeus tehdä esitys irtolaisen huoltolaan lähettämisestä ilman edellä käyviä lievempiä toimenpiteitä, milloin tämä oli kahden viimeisen vuoden kuluessa ollut työlaitoksessa, pakkotyössä tai vapausrangaistusta kärsimässä.

Irtolaisten huoltopäivien luku työlaitoksessa oli kaikkiaan 18 479, josta 2 838 miesten ja 15 641 naisten. Näihin lukuihin eivät sisälly huoltopäivät pakkotyössä, koska niistä ei aiheudu kunnalle mitään kustannuksia.

Aviosuhde ja syntyperä. Aviosuhteen mukaan ryhmittyvät irtolaiset seuraavasti:

Aviosuhde	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	125	61.6	192	58.4	317	59.6
Naineita	56	27.6	83	25.2	139	26.1
Leskiä	1	0.5	10	3.0	11	2.1
Eronneita.....	21	10.3	44	13.4	65	12.2
Yhteensä	203	100.0	329	100.0	532	100.0

Aviottomina syntyneitä ¹⁾ oli kaikista irtolaisista 28 eli 5.3 %. Miehistä erikseen oli aviottomia 1.5 % ja naisista 7.6 %.

Ikä. Eri ikäluokkien suhteellinen osuus irtolaishuollossa olevista oli seuraava:

	18—20 v ²⁾ %	21—29 v %	30—39 v %	40—49 v %	50 v — %	Yhteensä %
Miehiä	4.4	29.6	25.6	20.2	20.2	100.0
Naisia	12.2	34.0	26.5	17.3	10.0	100.0

Muita tietoja. Rikoksista tuomittuja oli etupäässä rikosrekisteriotteista saatujen tietojen mukaan 255 eli 47.9 % kaikista, miehistä erikseen 138 eli 68.0 %. Uusista irtolaisista oli rikoksista tuomittuja 49.1 %.

c. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huolto

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollon alalla tapahtui kertomusvuonna merkittäviä muutoksia. Vuoden alussa tuli voimaan 10. 2. 1961 annettu laki päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta, jolla kumottiin v. 1936 annettu alkoholilaki ja v. 1947 annettu laki juopuneina tavattujen henkilöiden raitiushuollosta eräissä tapauksissa.

Uuden lain piiriin kuuluvat paitsi alkoholin myös muiden päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjät. Päihdyttävillä aineilla tarkoitetaan laissa paitsi alkoholipitoista

¹⁾ Tietymätöntä syntyperää olevat mukaan luettuina. — ²⁾ Irtolaiskäsitettä ei sovelleta 18 vuotta nuorempaan henkilöön.

myös sellaista lääke- tai muuta ainetta, joka voi saattaa sen käyttäjän päihtyneeksi tai siihen verrattavaan tilaan. Tällaisiin aineisiin kuuluvat mm. morfiini ja sen johdannaiset, uni-, pistys- ja särkylääkkeet sekä erilaiset teknilliset alkoholipitoiset aineet, kuten pulituuri, suu- ja hajurvedet yms.

Lain mukaan käsitellään nuorena väärinkäyttäjänä 18—24-vuotiaista tilapäisesti päihdyttävää ainetta väärinkäyttävää henkilöä ¹⁾).

Vanhan lainsäädännön aikana sovellettiin näihin henkilöihin raittiushuoltotoimenpiteitä. Näihin nuoriin henkilöihin sovelletaan lievempiä huoltotoimenpiteitä kuten neuvontaa ja ohjausta sekä valvontaa. Myös varsinaisten päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien joukossa on alle 24-vuotiaita henkilöitä, joiden osalta saattavat tulla kysymykseen kaikki lain edellyttämät huoltotoimenpiteet, myös esim. huoltolahoito.

Huollettavien lukumäärä. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain mukaisten huoltotoimenpiteiden alaisena oli kertomusvuoden aikana kaikkiaan 3 754 henkilöä. He jakaantuivat seuraavasti:

	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Väärinkäyttäjänä huolletut	2 625	172	2 797
Nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjänä huolletut	938	19	957
Yhteensä	3 563	191	3 754

Seuraavassa selvityksessä on ensin käsitelty varsinaisina väärinkäyttäjänä huolletut ja sen jälkeen nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjänä huolletut henkilöt.

Varsinaiset väärinkäyttäjät. Varsinaisina väärinkäyttäjänä huollettuja henkilöitä oli kertomusvuonna siis 2 797. Luku oli 5 % pienempi kuin edellisenä vuonna, vaikka lääkeaineiden väärinkäyttäjät esiintyivät tilastossa vasta kertomusvuodesta alkaen. Sinä aikana, jona lakimääräistä päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huoltoa (v. 1937—1961 alkoholihuoltoa) on Helsingissä suoritettu, on eri vuosina huollettu seuraavat määrät väärinkäyttäjiä:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421	1956	3 017	258	3 275
1938	764	41	805	1957	3 030	256	3 286
1939	817	38	855	1958	2 996	270	3 266
1940	533	14	547	1959	2 475	207	2 682
1945	1 447	198	1 645	1960	2 585	200	2 785
1950	3 076	338	3 414	1961	2 754	189	2 943
1955	3 206	276	3 482	1962	2 625	172	2 797

Kertomusvuoden kokonaismäärästä oli jo aikaisemmin huollossa olleita 2 099 miestä ja 141 naista eli yhteensä 2 240 henkilöä, joihin nähden huoltotoimenpiteet siis olivat jatkohuoltoa, kun sen sijaan ensi kertaa vasta kertomusvuonna huoltotoimenpiteiden kohteiksi joutui 526 miestä ja 31 naista eli kaikkiaan 557 henkilöä.

¹⁾ Ko. lain 1 §:n 2. mom. mukaan sovelletaan lakia 18—24-vuotiaaseen, joka kuuden viimeksi kulu-
neen kuukauden aikana on tavattu päihtyneenä julkisessa tilaisuudessa tai julkisessa paikassa tai niiden välittömässä läheisyydessä tai johon päihtymisen takia on sovellettu rikoslain voimaannemiseen
annetun asetuksen 21 §:ssä säädettyjä toimenpiteitä tahi joka käyttää päihdyttäviä aineita ilmeiseksi
vahingoksi itselleen tai muille.

19. Huoltotoimi

Näistä ns. uusia päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjiä on eri vuosina ollut seuraavasti:

Vuosi	Michiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Michiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421	1956	649	38	687
1938	484	24	508	1957	644	61	705
1939	315	8	323	1958	612	63	675
1940	150	4	154	1959	396	30	426
1945	915	126	1 041	1960	481	25	506
1950	972	96	1 068	1961	529	31	560
1955	720	73	793	1962	526	31	557

V. 1937—1962 on uusia päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjiä ollut 16 366 miestä ja 1 646 naista eli yhteensä 18 012.

Uusien päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien yhteissumma 18 012 vuosilta 1937—1962 osoittaa niiden eri henkilöiden määrän, jotka ovat joutuneet huoltotoimenpiteiden kohteiksi ko. lakien voimassaoloaikana. Naisia oli näistä vain 9.1 %.

Huollon peruste. Huoltoon ottamisen pääperusteen mukaan jakautuivat väärinkäyttäjät seuraavasti:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Vaarallisuus.....	15	0.6	—	—	15	0.5
Rattijuoppous	6	0.2	—	—	6	0.2
Häiriö tai pahennus	1 058	40.3	78	45.3	1 136	40.6
Päihtymystapaukset	1 230	46.8	88	51.1	1 318	47.1
Elatusvelvollisuuden laiminlyönti .	41	1.6	2	1.2	43	1.5
Ansiotyön laiminlyönti	7	0.3	—	—	7	0.3
Rasitus	20	0.8	1	0.6	21	0.8
Huoltoavun tarve	6	0.2	2	1.2	8	0.3
Vapaaehtoisuus	242	9.2	1	0.6	243	8.7
Yhteensä	2 625	100.0	172	100.0	2 797	100.0

Taloudellisten seikkojen, nim. elatusvelvollisuuden tai ansiotyön laiminlyömissen, omaisten rasitukseksi joutumisen tai huoltoavun tarpeen johdosta joutui huoltoon 2.9 % (ed. v. 2.1 %). Eri perusteiden suhteelliset osuudet uusien väärinkäyttäjien osalta olivat jokseenkin samansuuruiset, paitsi että päihtymystapausten osuus oli 49.7 % ja häiriön tai pahennuksen osuus 31.8 %. Vapaaehtoisina oli huollossa 67 uutta väärinkäyttäjää eli 12.3 %.

Huoltotoimenpiteet. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien jakautuminen heihin kertomusvuoden aikana viimeksi sovelletun toimenpiteen mukaan käy selville seuraavasta taulukosta:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Neuvonta ja ohjaus	422	16.1	26	15.1	448	16.0
Valvonta	1 125	42.8	89	51.8	1 214	43.4
Huoltola (päätos)	167	6.4	9	5.2	176	6.3
Huoltola (täytöntönpantu)	477	18.2	27	15.7	504	18.0
Sairaala- tai muu laitoshoido.....	25	0.9	1	0.6	26	0.9
Jälkivalvonta	409	15.6	20	11.6	429	15.4
Yhteensä	2 625	100.0	172	100.0	2 797	100.0

Uusista päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjistä jäi neuvonta- ja ohjausasteelle valtaosa eli 44.3 %, valvontaan 39.9 %, huoltolapäätös annettiin 1.1 %:lle ja jälki-valvontaan joutui 1.1 %.

Aviosuhde ja syntyperä. Aviosuhteen mukaan ryhmittäytyivät väärinkäyttäjät seuraavasti:

Aviosuhde	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	1 031 ¹⁾	39.3	29	16.9	1 060	37.9
Naineita	1 146	43.6	81	47.1	1 227	43.9
Leskiä	50	1.9	14	8.1	64	2.3
Eronneita.....	398	15.2	48	27.9	446	15.9
Yhteensä	2 625	100.0	172	100.0	2 797	100.0

Aviottomina syntyneitä ²⁾ oli väärinkäyttäjistä 4.0 %.

Ikä. Eri ikäluokkien osuudet huollossa olevista olivat:

	Alle 18 v	18—20 v	21—29 v	30—39 v	40—49 v	50 v —	Kaikkiaan
Luku	2	13	340	841	820	781	2 797
%	0.1	0.5	12.1	30.1	29.3	27.9	100.0

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjistä oli lääkeaineiden väärinkäyttäjiä 22, joista 2 naista. Suurin osa lääkeaineiden väärinkäyttäjistä oli 30—49-vuotiaita.

Huoltotoimenpiteen ja käytetyn aineen mukaan jakaantuivat lääkeaineiden väärinkäyttäjät seuraavasti:

Huoltotoimenpide	Käytetty aine											
	Morf. yms.		Muu lääkeaine		Alk. + morf.		Alk. + muu lääkeaine		Morf. + muu lääkeaine		Alk. + morf. + muu lääkeaine	
	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N
Neuvonta ja ohjaus	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—
Valvonta	1	1	3	—	—	—	7	1	—	—	1	—
Huoltolahoito (päätös)	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Huoltolahoito (täytäntöönpanu) ..	—	—	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—
Sairaala- tai muu laitoshoido.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jälki-valvonta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yhteensä	1	1	5	—	—	—	13	1	—	—	1	—

Nuoret tilapäiset väärinkäyttäjät. Nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjinä huolletuista 957 henkilöstä oli 938 miespuolisia ja 19 naispuolisia. Heistä oli 286 ollut jo aikaisemmin huollon kohteena; uusia oli siten 671.

Vuodesta 1947 lähtien, jolloin laki juopuneena tavattujen henkilöiden raittiushuollosta tuli voimaan ja joka laki korvautui kertomusvuoden alussa päihdyttävien

¹⁾ Yksi näistä on tuntematon. — ²⁾ Tietymätöntä syntyperää olevat mukaan luettuina.

19. Huoltotoimi

aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetulla lailla, on huoltotoimenpiteitä sovellettu eri vuosina seuraaviin henkilömääriin:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1947	168	9	177	1956	607	11	618
1950	784	14	798	1957	714	11	725
1951	811	7	818	1958	720	22	742
1952	743	22	765	1959	790	18	808
1953	729	13	742	1960	770	24	794
1954	685	24	709	1961	838	15	853
1955	688	20	708	1962	938	19	957

Huoltotoimenpiteet, aviosuhde, syntyperä. Viimeksi sovelletun toimenpiteen sekä aviosuhteen mukaan ryhmittyivät po. huollossa olleet seuraavasti:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Neuvonta ja ohjaus	797	85.0	17	89.5	814	85.1
Valvonta	141	15.0	2	10.5	143	14.9
Yhteensä	938	100.0	19	100.0	957	100.0

Uusista tapauksista, joita oli 16 naista ja 655 miestä, sovellettiin 15 naiseen sekä 615 mieheen huoltotoimenpiteenä neuvontaa ja ohjausta ja muihin valvontaa.

Aviosuhde	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	798	85.1	14	73.7	812	84.9
Naineita	138	14.7	5	26.3	143	14.9
Eronneita.....	2	0.2	—	—	2	0.2
Yhteensä	938	100.0	19	100.0	957	100.0

Aviottomina syntyneitä oli 14, minkä lisäksi yhden miehen syntyperä oli tuntematon.

Ikä. Suurin osa, yli 2/3 ko. huolletuista oli 21—24-vuotiaita. Eri ikäluokkien osuudet olivat:

	18—20 v	21—24 v	Kaikkiaan
Luku	280	677	280
%	29.3	70.7	100.0

Uusista tapauksista 18—20-vuotiaiden osuus oli hieman suurempi, 35.5 %. Huollon pääperusteena oli 2 miestä lukuun ottamatta päihtymystapaukset.

d. Alkoholistihuollon poliklinikka, sosiaalilääkärin toiminta, juopumuspidätykset

Alkoholistihuollon poliklinikan toiminta. V. 1950 aloitettua alkoholistipoliklinikatoimintaa jatkettiin kaupunginvaltuuston käyttövaroistaan osoittamien määrärahojen turvin PAVI:n huoltotoimiston yhteydessä Vilhovuorenkuja 14:ssä 30. 9. saakka, minkä jälkeen poliklinikka huoltolautakunnan alaisena lopetti toimintansa ja poliklinikkatoiminta siirtyi sairaalalautakunnan alaisen Hesperian sairaalan Kalion osaston yhteyteen Pengerkatu 5:een.

Poliklinikkaa johti sosiaalilääkäri Lenni Lehtimäki. Lisäksi henkilökuntaan kuului kaksi puolipäivätoimista apulaislääkärinä, puolipäivätoimiset sosiaalityöntekijä ja apulaissosiaalityöntekijä, ryhmätyöntekijä sekä sairaanhoitaja. Vastaanotto oli viidesti viikossa iltaisin klo 16—18, lisäksi sairaanhoitajan hoitoaika oli kaikkina arkipäivinä klo 11—12.

Poliklinikan hoidossa oli 1. 1.—30. 9. välisenä aikana kaikkiaan 650 potilasta (edellisenä vuonna 873), joista miehiä oli 601. Uusia oli kaikista potilaista 226. Potilaitten käyntikertoja lääkärin luona oli 1 650 ja sairaanhoitajan luona 3 528. Pääasiallisina hoitomuotoina käytettiin lääkehoitoa, psykoterapeuttista käsittelyä sekä sosiaalityöntekijäin johtamaa ryhmähoitoa.

Sosiaalilääkäri. Alkoholistihuollon poliklinikan toiminnan lakattua on sosiaalilääkärin päätehtävänä ollut lakien edellyttämien lääkärinlausuntojen laatiminen päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjistä ja irtolaisista ja tarvittaessa huolehtiminen muistakin tutkimuksista ja lausunnoista sekä ensiavun luontoisen hoidon antaminen kiireellisissä tapauksissa edellä mainituille henkilöille. Sosiaalilääkäri on myös avustanut huoltotoimistoja vaikeimpien huoltotapausten osalta. Sosiaalilääkärinä on toiminut lääket.lis. Lenni Lehtimäki.

Juopumuspidätystilastoa Helsingissä asuvista henkilöistä. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollon taustaa valaisevat seuraavat tilastotiedot Helsingissä asuvien juopumuspidätyksistä.

Ns. juopumuspidätyskortiston mukaan pidätettiin kertomusvuonna 14 584 eri henkilöä, joista miehiä ¹⁾ 13 716 ja naisia 868. Edelliseen vuoteen verraten oli pidätettyjä 62 henkilöä enemmän. Ensi kertaa pidätettyjä oli 4 111 ja syytteeseen asetettiin 8 357 henkilöä. Pidätyskertoja oli kaikkiaan 38 510. Keskimääräinen pidätyskertojen luku henkilöä kohden vuodessa oli miesten osalta 2.65 ja naisten osalta 2.48. Eniten pidätyksiä sattui loka-, vähiten tammi- ja helmikuussa.

Mainittakoon vielä, että kaikista juopumuspidätyskortistossa olevista oli rekisteröity päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjinä 6 150; lisäksi nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjinä huollettuja 1 942 sekä irtolaisina 1 082.

Juopumuspidätykset v. 1937—1962 jakautuivat pidätettyjen asuin- ja pidätyspaikan mukaan seuraavasti:

¹⁾ Juopumuspidätystilasto on miesten osalta laadittu v. 1959—1962 aikaisemmasta menetelmästä poiketen otantamenetelmää käyttäen siten, että juopumuspidätyskortistosta on tasavälistä otantaa käyttäen poimittu joka neljäs korthi tilastokäsittelyyn.

19. Huoltotoimi

Vuosi	Helsingissä asuvien pidätykset huoltolautakunnan tilaston mukaan			Pidätysten luku Helsingissä poliisilaitoksen tilaston mukaan	
	Helsingissä tapahtuneet	Muualla tapahtuneet	Yhteensä	Kaikkiaan	Niistä muualla asuvien pidätyksiä
1937	16 640	1 563	18 203	20 357	3 717
1938	17 464	1 604	19 068	20 155	2 691
1939	15 711	1 573	17 284	18 031	2 320
1940	13 549	1 952	15 501	16 378	2 829
1945	24 537	2 289	26 826	27 673	3 136
1950	32 117	2 129	34 246	36 647	4 530
1955	29 279	2 291	31 570	33 934	4 055
1956	28 520	2 393	30 913	32 193	3 673
1957	30 406	2 067	32 473	34 866	4 460
1958	29 747	1 569	31 316	34 664	4 917
1959 ¹⁾	33 836	3 627	37 463	39 338	5 502
1960	36 502	2 610	39 112	41 599	5 097
1961	37 378	5 063	42 441	44 743	7 365
1962	35 258	3 252	38 510	39 069	3 811

Yksityiskohtaisempia tietoja juopumuksesta pidätettyjen iästä, pidätyskertojen lukumäärästä sekä pidätyksien luvusta kunakin vuoden kuukautena on julkaistu eripainoksen taulukko-osastossa.

e. Kodinhoitotoiminta

Kunnallisesta kodinhoitoavusta tuli osalliseksi eri kuukausina seuraava määrä perheitä:

tammikuu	662	heinäkuu	563
helmikuu	635	elokuu	620
maaliskuu	691	syyskuu	671
huhtikuu	714	lokakuu	694
toukokuu	727	marraskuu	691
kesäkuu	649	joulukuu	671

Kodinhoitoapua saaneiden eri perheiden lukumäärä oli koko vuonna 3 560 joista vanhuksia 959.

Kodinhoitoapua saaneiden perheissä suorittivat lautakunnan alaiset kodinhoitajat ja -siivoijat kaikkiaan 28 854 työpäivää, joista 1 246 tuli kodinsiivoojien osalle. Muille kuin vähävaraisille annetusta kodinhoitoavusta perittiin asianomaisilta yhteensä 6 569 835 mk.

f. Ammattiopintojen avustaminen, invalidihuolto, työhuolto, toipilasraha ja sofilasavustukset

Ammattiopintojen avustuslaissa edellytettyä huoltoa sai kertomusvuonna 1 061 Helsingissä opiskelevaa henkilöä. Heille valtion varoista maksettujen avustusten, apurahojen ja lainojen yhteinen määrä oli 18.9 mmk. Lisäavustuksina suoritettiin

¹⁾ Juopumuspidätystilasto on miesten osalta laadittu v. 1959—1962 aikaisemmasta menetelmästä poiketen otantamenetelmää käyttäen siten, että juopumuspidätyskortistosta on tasavälistä otantaa käyttäen poimittu joka neljäs kortti tilastokäsittelyyn.

kaupungin varoista 3.2 mmk sellaisille, joiden valtion varoista saama avustus oli riittämätön tai jotka muusta syystä joutuivat turvautumaan kaupungin avustukseen.

*Invalidihuolto*a sai kaikkiaan 1 066 invalidia lääkintähuollon, ammattikoulutuksen, työvälite- tai raaka-aineavun ym. muodossa. Invalidihuoltomenoina suoritettiin kertomusvuonna n. 14.3 mmk, josta kaupungin osuus oli 0.8 mmk. Tämän lisäksi suoritettiin valtiokonttorin välityksellä 1 569 invalidille invalidirahana maksetut 149 mmk.

Sotaorpojen työhuoltomenoina suoritettiin 77 sotaorvolle kaikkiaan n. 3 mmk, minkä lisäksi 3 orpoa sai Presidentti Kallion rahaston varoista tilapäisavustuksia.

Tuberkuloosi- ja reumapotilaille jaettavia toipilasrahoja varten talousarvioon merkitystä määrärahasta jaettiin 365 henkilölle yhteensä 9 563 700 mk. Tuberkuloositoipilaita oli 339 ja reumaatikkoja 26. Toipilasrahan suuruus oli 1.6.1962 lukien 5 000—12 000 mk kuukaudessa tuloista riippuen. Toipilasrahaa maksettiin säännömukaisesti kolmen kuukauden ajalta.

Sotilasavustusta maksettiin sotilasavustuslain nojalla asevelvollisten 678 omallselle kaikkiaan 46.5 mmk.

g. Huoltolautakunnan työtuvat

Kertomusvuonna työtuvissa työskenteli kahdeksan työryhmää. Huoltosuhteessa olevia työntekijöitä voitiin talousarvion mukaan sijoittaa työtupiin kaikkiaan 110 ja työsuhteessa olevia 19. Työtupien puutyöosaston huoltosuhteessa olevat työntekijät työskentelivät jatkuvasti Koskelan sairaskodin työhuoneissa. Työtupien toimesta ohjattiin kodeissaan ja yksityisissä vanhainkodeissa asuville vanhuksille järjestettyä askartelutoimintaa ja valmistettujen esineiden myynti hoidettiin työtupien myymälässä.

Työtupien pääasiallisimpina töinä olivat tekstiilihankinnat kaupungin eri laitoksille. Näistä mainittakoon vähävaraisten kansakoululaisten vaatteiden, sairaaloiden ja muiden huoltolaitosten vuode- ym. vaatteiden, huoltolautakunnan avunsaajien pitovaatteiden ym. valmistaminen. Kaupungin laitoksille mm. valmistettiin ikkunaverhoja yhteensä 1 315 ikkunaan. Jalkineiden jakelu huoltolautakunnan avunsaajille ja vähävaraisille kansakoulun oppilaille samoin kuin vastaava kenkien korjaus oli niinkään työtupien tehtävänä.

Huoltosuhteessa olevien työntekijäin lukumäärä oli suurimmillaan, 90, marraskuussa ja pienimmillään, 79, tammikuussa. Kaikkien työntekijäin keskimääräinen luku kuukausittain oli 101. Työpäiviä oli koko vuonna 26 345, niistä huoltosuhteessa olevien 21 257, työsopimussuhteessa olevien 5 088. Työsopimussuhteessa olevien työntekijäin keskimääräinen päiväansio oli 1 262: 19 mk ja huollettavien keskimääräinen päiväpalkkio 375: 44 mk. Viimeksi mainitut saivat lisäksi vapaan ruoan työpäivinä tai sen korvauksena 190 mk työpäivältä.

Työtupien bruttomenot kirjanpidon mukaan olivat 109 181 949 mk ja bruttotulot 96 927 517 mk, joten nettomenoiksi kameraalisen kirjanpidon mukaan jäi 12 254 432 mk eli työntekijää ja työpäivää kohden 465: 15 mk.

Ehkäisevänä huoltomuotona oli työtuvilla tietty sosiaalinen merkityksensä. Sen avulla voitiin joukko kaupungin vakinaisia asukkaita estää joutumasta suoranaisten huoltoavun varaan.

Lopuksi on mainittava, että työtuvissa työskennelleitä henkilöitä ei ole tämän kertomuksen yleisissä, huoltoa saaneita koskevilla tilastollisissa selvityksissä luettu huollettaviin, mikäli he eivät ole saaneet muuta huoltoa.

h. Lahjoitusrahastojen korkovaroilla avustetut

Huoltotoimen hyväksi lahjoitettujen rahastojen korkoja saatiin kertomusvuonna huoltolautakunnan toimesta jaettavaksi kaikkiaan 167 553 mk, joka jaettiin avustuksina 62 eri henkilölle. Mainitut rahastot olivat seuraavat: Aleksandras understöd-rahasto, Maria Bergmanin testamenttirahasto, Vilhelm Elgin pauvres honteux-rahasto, Lisette Gardbergin rahasto, Emma Grefbergin rahasto, Hedvig Charlotta Gripenbergin rahasto, Carl Gustaf Hanellin rahasto, John Holmströmin rahasto kainojen köyhien hyväksi, Alfred Kordelinin avustusrahasto, Elsa Maria Lampan rahasto, Puolisoiden Isak Mattsson-Kivilän apurahasto, Christina Othmanin rahasto, Adolf Fredrik Sierckin rahasto, Carl Sierckenin rahasto, Valdemar Wavulinin lahjoitusrahasto ja W. J. S. Westzynthiuksen testamenttirahasto.

Näitä avustuksia ei ole sisällytetty huoltotoimen varsinaisiin menoihin eikä lahjoitusvaroja saaneita henkilöitä ole otettu huomioon kertomuksen tilastokatsauksissa, mikäli he eivät ole saaneet avustusta myös huoltoapulain nojalla.

III. Huoltotoimen kustannukset

a. Tulot ja menot

Kaupungin talousarviossa oli osoitettu kertomusvuodeksi huoltotointa varten varoja yhteensä 3 208 825 706 mk¹⁾, josta määrästä kuitenkin 2 mmk oli huoltolautakunnan käyttövaroja.

Huoltolautakunnan bruttomenot¹⁾ nousivat kaikkiaan 3 134 334 348 mk:aan. Kun tästä vähennetään erälle sosiaalista toimintaa harjoittaville yhdistyksille ja laitoksille jaetut avustukset 60 096 857 mk sekä huoltolautakunnan käyttövaroista erinäisiin hankintoihin, avustuksiin ym. suoritettut erät 533 015 mk, jäi varsinaiseen huoltotoimintaan käytetyksi 3 073 704 476 mk.

Kun tästä vähennetään tulot 987 669 798 mk, jää jäljelle 2 086 034 678 mk, mikä osoittaa huoltolautakunnan varsinaisesta huoltotoiminnasta kaupungille aiheutuneet todelliset nettomenot.

Edellisestä vuodesta ne nousivat 312 329 000 mk.

Nettomenot ovat kymmenvuotiskautena 1953—1962 vaihdelleet seuraavasti:

Vuosi	mk	Vuosi	mk
1953	685 298 841	1958	1 409 965 503
1954	781 233 923	1959	1 598 725 451
1955	874 428 981	1960	1 717 334 024
1956	1 050 302 171	1961	1 773 705 678
1957	1 026 586 741	1962	2 086 034 678

¹⁾ Kansaneläkelaitokselle suoritettavia tukiosakustannuksia lukuun ottamatta.

Seuraavat taulukot osoittavat huoltotoimen arvioitujen ja todellisten tulojen ja menojen jakautumisen eri ryhmiin.

Tulot	Arvioidut tulot talousarvion mukaan	Todelliset tulot tilien mukaan
	m a r k k a a	
Korvaukset annetusta huollosta	597 010 000	706 991 394 ¹⁾
Koskelan sairaskoti:		
Poliklinikkatulot	5 000 000	1 546 745
Ateriamaksut	22 000 000	16 378 125
Luontoisedut	1 600 000	1 160 150
Vuokrat.....	23 310 880	25 272 095
Muut tulot	6 000 000	7 464 925
Kustaankartanon vanhainkoti:		
Ateriamaksut	6 300 000	6 176 700
Luontoisedut	600 000	602 115
Vuokrat.....	11 160 064	10 396 811
Muut tulot	4 800 000	5 258 165
Roihuvuoren vanhainkoti laitoksineen:		
Ateriamaksut	1 270 500	528 000
Luontoisedut	470 000	502 715
Vuokrat.....	750 000	60 730
Muut tulot	100 000	158 245
Tervalammen työlaitos ja maatila:		
Työlaitoksen tuloja	22 546 600	17 949 263
Korvaukset valtiolta	6 137 540	6 468 600
Maatilan tuloja	49 500 000	43 087 998
Työtuvat	80 000 000	96 927 517
Kodinhoitotoiminta:		
Valtionapu kodinhoitotoiminnasta	24 000 000	31 070 890
Tuloja kodinhoitomaksuista	5 000 000	6 615 396
Sekalaiset tulot	2 100 000	3 053 219
Yhteensä	869 655 584	987 669 798

Menot ²⁾	Määrärahat talous- arvion mukaan	Todelliset menot tilien mukaan
	m a r k k a a	
Huoltolautakunta ja huoltovirasto	387 059 462	408 608 432
Huoltoapu:		
Lääkintäkustannukset	85 000 000	87 985 692
Hautauskustannukset	3 500 000	3 333 767
Muu huoltoapu	600 000 000	575 915 381
Alkoholistihuolto	8 445 000	3 334 217
Irtolaishuolto	100 000	3 275
Työhuolto	4 000 000	3 995 940
Vanhusten kodinhoito	4 000 000	1 711 087
Toipilansuorat	13 000 000	9 563 700
Työtuvat	116 894 072	109 181 949
Koskelan sairaskoti	904 240 820	916 431 029
Kustaankartanon vanhainkoti	370 699 126	373 723 932
Roihuvuoren vanhainkoti laitoksineen.....	110 069 705	71 764 419
Tervalammen työlaitos	56 183 576	56 267 979
Tervalammen maatila	53 283 945	52 974 185
Hoito sairaaloissa	338 860 000	239 964 089
Hoito muissa laitoksissa	76 700 000	158 945 403
Avustukset yksityisille laitoksille ja järjestöille	61 350 000	60 096 857
Huoltolautakunnan hallinnassa olevien rakennusten kun- nossapito	13 440 000	—
Yhteensä	3 206 825 706	3 133 801 333
Kansaneläkkeiden tukiosakustannukset	860 000 000	769 524 856
Kaikkiaan	4 066 825 706	3 903 326 189

¹⁾ Tästä on Koskelan sairaskodissa ja Kustaankartanon vanhainkodissa ns. itsemaksavia ja yksityis-
paikoilla olleiden maksuja 33 524 308 mk. — ²⁾ Taulukkoon ei sisälly huoltolautakunnan käyttövaroista
suoritettuja menoja, joiden yhteissumma oli 533 015 mk.

Huoltotoimen nettomenot ¹⁾ ovat viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana olleet kutakin kaupungin asukasta kohden (keskiväkiluvun mukaan) seuraavat:

Vuosi	mk	Vuosi	mk
1953	1 733: 06	1958	3 231: 16
1954	1 952: 32	1959	3 592: 66
1955	2 142: 77	1960	3 793: 38
1956	2 520: 66	1961	3 837: 14
1957	2 409: 23	1962	4 544: 57

Lisäksi huoltolautakunta suoritti kertomusvuonna kansaneläkkeiden tukiosakustannuksia Kansaneläkelaitokselle kaikkiaan 769 524 856 mk.

b. Annetusta huollosta perityt korvaukset

Asiamiesosaston toimesta perittiin v. 1962 rahakorvauksia annetusta huollosta 836 926 221 mk, josta 673 467 086 mk huoltolautakunnan ja 163 459 135 mk lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta. Perimistyö jakautui seuraavasti:

	Korvaus huolto- lautakunnan antamasta huollosta, mk	Korvaus lasten- suojelulautakun- nan antamasta huollosta, mk	Yhteensä mk
Valtiolta perityt ²⁾	123 067 443	55 461 900	178 529 343
Toisilta kunnilta perityt	958 810	2 376 818	3 335 628
Yksityisiltä perityt	549 440 833	105 620 417	655 061 250
Yhteensä	673 467 086	163 459 135	836 926 221

Paitsi rahassa suoritettua korvausta sai kunta hyvitystä huoltolautakunnan ja lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta 74 mieheltä ja 6 naiselta työlaitoksessa suoritetun työn muodossa. Täten saadun työkorvauksen määrä oli kertomusvuonna yhteensä 988 100 mk.

Edellä mainittujen korvausten lisäksi suorittivat Koskelan sairaskodissa ja Kustaankartanon vanhainkodissa hoidetut ns. itsemaksavat potilaat hoidon korvauksena 29 301 708 mk ja yksityispaikoilla olleet 4 222 600 mk.

Kodinhoidosta saadut tulot ja Tervalammen työlaitoksen osalta valtiolta saadut korvaukset sekä poliklinikkatulot ilmenevät tilierittelystä. Tässä kohdassa mainittuja tuloja ei ole otettu huomioon annetusta huollosta perittyjä korvauksia laskettaessa.

Lisäksi saatiin valtiolta sotilasavustustapauksista korvausta ennakkona 38 mmk. Tämä summa ei esiinny huoltolautakunnan tulo- ja menoarviossa.

¹⁾ Kansaneläkelaitokselle suoritettavia tukiosakustannuksia lukuun ottamatta. — ²⁾ Summaan sisältyy kertomusvuonna valtiolta huoltoapulain 5 luvun säännösten nojalla saatu korvaus.